

ИЗ ИСТОРИЯТА НА СЪЮЗА НА ХИМИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ (1901–1949 г.)

Н. Хр. Найденов

През м. януари 1901 г. химиците от Софийския университет Пенчо Райков, Георги Колушки, Никола Добрев и Петър Тишков подемат инициативата за създаване на първото българско химическо дружество като професионална организация на българските химици. Те изработват проектоустава на дружеството. Учредителното събрание е проведено на 24 февруари 1901 г. Приет е уставът, за председател на дружеството е избран проф. Пенчо Райков – професор по органична химия в Софийския университет, подпредседател е Г. Колушки и секретар-касиер – П. Щърбанов.

След 21 години от основаването си Българското химическо дружество започва да издава списанието „Химия и индустрия“. В заседанието си на 1.04.1924 г. то приема решение да свика първия химически конгрес, който се провежда на 5, 6, 7 и 8 юни с.г. Химиците в България се обединяват в Съюз на българските химици. Списанието е един от първите научно-технически журналы издавани в масов тираж – до 2500 броя, в 10 книжки годишно и е търсено не само от химиците, но и от ученици, студенти и специалисти с различни професии. В продължение на десетки години в него е отразяван и съюзният живот.

По случай 80-годишнината от учредяването на Съюза на българските химици считаме за полезно да популяризираме данните за неговата дейност, отчитани на неговите ежегодни конгреси и отразени в страниците на съюзното списание. Предлагаме автентични извадки и обобщени данни от списанието за периода от неговото основаване през 1922 г. до началото на 1949 г., когато се приема решение Съюзът на българските химици и инженер-химици да се включи в новосъздаващата се Единна научно-техническа организация. Тези данни могат да се ползват за анализи и оценки за ролята и приноса на българските химици за научно-техническото и икономическото развитие на България, а така също да бъдат генератор на идеи за тяхната бъдеща дейност.

ХИМИЯ И ИНДУСТРИЯ

списание на Българското химическо дружество

Год I, кн. 1, септември 1922 г.

ПРОГРАМНИ ДУМИ

Преди 22 години в скромната химическа аудитория на нашия университет се организира и заживя Българското химическо дружество. Броят на неговите членове беше първоначално малък и дейността му тиха и скромна. Но с течение на времето броят на членовете на Българското химическо дружество нарасна и в неговата организация влязоха като клонове химически дружества, основани в някои градове в България. Успоредно с това растяха нуждите на дружеството и неговата дейност. То взе участие в уреждането на много институти, засягащи химията и нейните приложения, и каза не веднъж обосноваването си дума по много въпроси от негова компетентност.

В днешните времена, когато родината ни преживява тежко стопанска, културна и морална криза, Българското химическо дружество реши да започне редактирането на дружествено списание.. Вземайки това решение дружеството ни се ръководи от искреното желание да даде своята дан за правилното решаване на спорните въпроси,

които тежките времена създадоха. Целите, към които се стреми списанието са следните:

1. Да задоволи духовните нужди на членовете си и нечленове химици, на близки до химията специалисти и на любители на химията.

Да се работи върху тази цел днес има много по-голям смисъл, отколкото всеки друг път, и то не само за това, че една голяма част от членовете на Българското химическо дружество не живеят в София, следователно нямат възможност да участват в неговия интелектуален живот, но и поради следното. Днес набавянето на чуждестранни вестници, списания и книги е съпроводено с много по-големи трудности отколкото по-рано. Вследствие на това, голяма част от българските химици, не можейки да опресняват знанията си от чужди източници, рискуват да останат назад от времето си; защото нашата специална химична литература е твърде недостатъчна да задоволи техните духовни нужди. А изискванията на живота спрямо нашите химици днес са много по-големи отколкото всеки друг път. Днес животът налага на нашия химик в производството и стопанския живот по-голямо участие в общия интелектуален живот в страната.

За постигане на тази цел в списание „Химия и индустрия“ ще бъдат публикувани статии и съобщения от всички области на химичната наука и практика. То ще се старее да запознае четците си не само с различните теоретични въпроси, които занимават умовете на съвременните химици, но и с разнообразни практически въпроси, които възникват в чуждия и наш живот и от чието правилно поставяне и разрешаване зависи в голяма степен благоустройството на една държава.

2. Да работи за извоюване на достойно място на българския химик в нашия живот.

Поради много причини българският химик не играе в нашия живот тази роля, която играят химиците в по-напредналите в културно и индустриално отношение страни. Неговото участие в развитието на родната индустрия е слабо и не добре урегулирано. Той е изоставен на заден план пред чуждестранеца химик. Вследствие на това се получава следната печална действителност: в критични за родината ни времена чужденците напускат страната ни и тя остава без ръководители.

Химиците в нашите митници са онеправдани. Тях ги третираат като обикновени митнически чиновници, при всичко че тяхната работа е тъй важна и тъй тежка и изисква толкова специална подготовка.

Химиците в държавните и общинските лаборатории са също така онеправдани. На тях се отричат права, които са изцяло техни и тези им права се дават без всякакво основание на лекари, аптекари и пр. Самите лаборатории са организирани по начин, щото ползата от тях да не бъде достатъчно ефективна.

Най-лошо е положението на химика в частната практика. Нему са отнети със закон и правилници права, които се единствено негови. Нему не се позволява да търгува, да работи и да произвежда чисто химични съединения, елементи и препарати, за която работа той е единствено компетентен и пр.

Тези аномалии в урегулиране положението на химика в нашия живот се отразяват пакостно не само върху интересите на специалистите химици. Несравнимо по-голяма е вредата, която понася от това цялата държава. Защото безспорно е, че когато се дадат чужди права в ръцете на хора, които са неподготвени, много хубави инициативи се насочват в крив и фалшив път. А известно е, че химичните знания са специални знания, владеенето на които често не е по силите на химик с общо химическо образование.

Българското химическо дружество и списанието му „Химия и индустрия“ ще се стараят със статии, обяснения, позиви и наставления да премахнат тези абсурдни аномалии в нашия живот.

3. Да съдейства за насаждане на родна химическа индустрия и за създаване на правилни отношения и връзки между индустриалци и химици.

В България има наченки от химична индустрия; но в тази девствена област има още много да се работи и твори. България притежава много природни и национални богатства, които трябва да се разработват и облагородят с помощта на химията. В нейната земя има много руди, каменни въглища и др., които разработени химично би се обърнали в ценни материали; много от земеделските артикули, които се произвеждат у нас, биха могли да станат сурови материали за още много химични фабрични заведения и пр. Това трябва да стане в интерес на общата родина. В противен случай ние ще бъдем вечни роби на напредналите в индустриално отношение държави. Те ще вземат сурови материали от нас и ще ни ги връщат в преработено състояние, но скъпо и прескъпо; а във времена на политически и военни катастрофи България ще бъде обирана, както в недалечното минало; тя ще бъде лишена от най-необходимото за нейната защита и за нейното съществуване.

За да се постигне бързо и правилно развитие на нашата химична индустрия е необходима наличността на много условия. Едно от немаловажните условия за постигане на тази цел е създаване на рационални отношения между химици и индустриалци.

Индустриалното развитие на по-напредналите от нас държави показва, че до неотдавна химичната индустрия се е развивала почти независимо от другите отрасли на човешкото познание. Тогава тя е била в зависимост почти изключително от материалните условия, т.е. дадена химична индустрия се е развивала по-интензивно там, където са се намирали или набавяли суровите продукти, нужни за нейното съществуване и гдето техническите условия са били по-благоприятни за това. Тогава хегемония в химичната индустрия е държала Франция, която после пое Англия.

Но от втората половина на 19 век химичната индустрия почва да се насажда бързо и планомерно в Германия и скоро тази държава зае неоспорвано от никого първо място в това отношение. На какво се дължи този бърз и неочакван успех на химичната индустрия в Германия?

Както бе споменато, много са условията, от които зависи индустриалното развитие на една страна. Германия е богата на солници, минерални руди, каменни въглища и др. насъщни условия за химична индустрия; германският народ притежава ценни качества за създаване на силна индустрия; германската държава знаеше да цени високо наличността на една силна национална химична индустрия и я подкрепяше много умело и пр. Всичко това са условия, които безспорно допринесоха за създаването на една силна химична индустрия в Германия; но това не е всичко. Безспорен е фактът, че германската химична индустрия стои в паралел с разцвета на химията в Германия.

През 19 век химията си сви едно много удобно гнездо в Германия. Там тя намери много и силни представители, които заработиха с голямо увлечение за нейното развитие. За доказателство на това е достатъчно да споменем имената на Wöler, Bunsen, Liebig, Kolb, Wislicenus, Mayer, Bayer, Fischer, Ostwald и др. Не ще съмнение, че през същото време химията се развиваше и в други културни държави и там тя намери видни представители. Но специфичното в развитието на химията в Германия се състоеше не само в това, че германските химици се отдадоха не само на чиста наука, но не забравиха връзките си с живота.

Между химическата наука и индустрия в Германия се създадоха о време разумни връзки; представителите на химията и на химическата индустрия о време разбраха, че те взаимно трябва да се допълват, за да могат да разчитат на успех. Индустриалци щедро подкрепяха хората на науката, а последните щедро се отплащаха на индустрията със своите открития, подобрения на методи, нововъведения и пр. Индустриалните

заведения станаха не само място за производство, но и за научно творчество. В тях заработиха много химици, които подобряваха и усъвършенстваха методите за производство и даваха сили на химичната индустрия.

Няколко числа ще дадат идея за това ценно сътрудничество. В 1900 г. в Badische Anilin und Sodafabrik са работили повече от 200 химици, в Aktien Gesellschaft für Anilinfabrikation – 100 химици, в Farbenfabrik vorm Fr. Bayer – повече от 150 химици, в Farbwerke vorm Meister Lucius und Brunning – повече от 150 химици и пр. Но с това не се изчерпва сътрудничеството между хората на науката и практиката в Германия. Химиците от германските университети също от близо следят развитието и нуждите на химичната индустрия и индустриалците високо ценят техните упътвания и съвети.

Благодарение на това сътрудничество германската химична индустрия се разви с непоколебима мощ; благодарение на същото сътрудничество днес е ясно за всички, че съществуването на една жизнеспособна химична индустрия е немислимо без активното съдействие на химици. Неразумен е, казва Марслен Бергло, теоретикът, който би се затворил в егоистичната изолираност на своите лични системи като си дава вид, че презира непрестанните приложения на науката към цивилизацията, богатствата и щастието на хората!

Неразумен е не по-малко практикът, който би се задоволил с познанията на своите деди и би се оставил във възхищение на техните традиционни и консервативни похвати, като отказва да разшири и преобразува приемите на своята индустрия по начин щото да я държи постоянно в течението на най-новите и изтънчени теории.

За нас е повече от ясно, че България не може повече да развие нито в количествено, нито дори в качествено отношение такава химична индустрия, каквато съществува в Германия; но за нас е още по-ясно, че химична индустрия трябва да се насади и развие в България и при нейното създаване и организиране е грях да не се има предвид добрия пример на Германия.

Списанието на Българското химическо дружество ще употреби всичките си усилия за създаване на такива отношения между българските химици и индустриалци, които отговарят на добре разбраните интереси на двете страни. За тази цел то ще дава статии и съобщения от всички области на химичната индустрия и предимно в областта на тези химични индустрии, които са застъпени у нас; ще се стреми да посочва за развитието на какви химични индустрии са благоприятни условията в България; ще отбелязва и рецензира по-важните съчинения по различните области на химичната индустрия; ще посредничи за опазване на взаимните нужди на българските химици и индустриалци.

Тези са в едри черти задачите, върху разрешението на които се залавя да работни списанието „Химия и индустрия“. Ние не си правим илюзия, че решението на тези задачи е лесно, че то може да се очаква в скоро време; и това още повече ни убеждава в нуждата да се работи в тази посока. За разрешение на трудните задачи, ние разчитаме на съдействие, както от страна на нашите химици, тъй и от страна на нашите индустриалци. Вярваме, че ще получим това съдействие, защото сме убедени, че вършим една твърде полезна работа за културния и стопанския живот на нашата родина.

София, 18.06.1922 г.

От Редакционния комитет

(„Химия и индустрия“, год. I, бр. 1, септември 1922 г., стр. 1–5)

ПРАВИЛНИК
за редактираното от Българското химическо дружество списание

1. От м. септември 1922 г. започва редактирането. Издържа се от приходи и ресурси на дружеството.
2. Размер – минимум 2 коли, максимум – 3, 10 броя годишно, ежемесечно без юни и юли.
3. Списанието има: а) научен отдел; б) научни съобщения и реферати; в) съобщения из приложната химия; г) професионален отдел и д) отзивен отдел.
4. Статиите – не по-дълги от 12 страници. Хонорари по 300 лв. за кола за оригинални и 200 лв. за кола за преводни.
5. Редактира се от редакционен комитет от 6 души и 1/3 от тях се преизбират всяка година.
6. Редакционният съвет избира: председател – събира и подрежда статиите и свиква редакционния комитет; отговорник за отпечатване, коригиране и експедиране на списанието (получава хонорар – за корекция на кола – 50 лв.) отговорник за събиране на абонамента и плащане на хонорара (получава хонорар – за експедиция на книжка – 50 лв.). на счетоводителя се плаща 100–150 лв./месец.
7. Сметките се контролират от контролна комисия от 2 души.
8. В края на годината се прави финансов отчет.
9. Редакционният комитет се отчита на годишното събрание на дружеството.
10. В началото на годината редакционният комитет получава аванс от дружеството от 20000 лв., който се връща от приходите.
11. Излишните приходи се заделят във фонд.
12. Годишният абонамент за членове, студенти и ученици е 60 лв. и за нечленове – 80 лв.
13. Правилникът се приема и изменя от събранието на дружеството, на което присъстват най-малко 1/2 от живущите в София членове.

(„Химия и индустрия“, год. I, бр. 4, ноември 1922 г., стр. 104–105)

ОТЧЕТ НА БЪЛГАРСКОТО ХИМИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО ЗА 1921–1922 г.
протокол № 8, 15.11.1922 г.

Отбелязва се 21-та годишнина от основаването на дружеството. В края на отчетната година има 181 отчетени членове, един клон в Пловдив с 14 отчетени членове и 14 благодетелни членове. Редовно отчетени са 139 членове.

През отчетната година научната дейност на дружеството е много слаба. Четени са само 4 научни реферата: „Зреене и гниене на съестни продукти“ от д-р Ас. Златаров, „Розовата култура и розовото масло в България“ от М. Николов, „Доказване на йодатни йони в присъствието на хлоратни, броматни и пр. йони“ от М. Димитров и „Изследвания върху перазотната киселина“ от Ив. Трифонов.

Вниманието е било насочено върху организационните и професионални въпроси и главно върху проектозакона за народното здраве.

Членовете на дружеството се оплакват, че са откъснати от дейността на дружеството и настояват да се издава дружествен орган.

За сближаване на членовете на дружеството се решава да се организира литературно-музикална вечеринка. Индустиалци дават предмети, организира се лотария и се събира чист приход от 10900 лв.

Приходите на дружеството са: наличност на 29.10.1921 г. 26020.86 лв., субсидия от Министерството на народното просвещение $2 \times 6000 = 12000$ лв., от вечеринка и лотария – 14926.80 лв. и от лихви 1407.33 лв. или общо 54354.99 лв.

Разходите на дружеството са: по редовни документи – 1794.38 лв. и аванс за списанието или общо 15094,38 лв. и наличност на 15.09.1922 г. – 39260.61 лв., от които в касата – 7.63 лв., в Кооперативна банка – 19266.28 и в спестовна каса – 19986.70 лв.

Предложено е да се направи статистика на химиците в България, като за целта се попълни картон с данни за име и презиме, месторождение, възраст, къде и кога е завършено специалното образование, къде и с какво се занимава.

(„Химия и индустрия“ год. I, кн. 5, януари 1923 г., стр. 184–186)

ГОДИШНО СЪБРАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ХИМИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО 21 октомври 1923 г.

Отчита се, че общият брой на членовете на дружеството е 197, от които 106 са от София. През отчетната година се проведени 5 събрания и са прочетени следните реферати: „Аналитично използване на перазотната киселина“ от Ив. Трифонов, „Нови методи за откриване на хлоратни и броматни йони в смеси“ от М. Димитров, „Анализи на соя и папуда“ от Ас. Златаров и Ив. Трифонов, „Соя, соево масло и тютюнево масло“ от Е. Бонев и „Отравянията с олово в гр. Видин“ от М. Николов.

Отчетени са големи трудности с издаване на списанието „Химия и индустрия“ и заслугите на главния редактор Ив. Томов за изкарването на първата годишнина.

„Причини за вялия дружествен живот и за оскъдната научна работа на дружеството през изтеклия период могат да се приведат много. Те, обаче, по скоро обясняват аномалията без да я оправдават. Такива причини са най-напред политическите събития, които държаха духовете в постоянно напрежение и отвличаха вниманието другаде, такива са и лошите икономически условия – скъпотията, жилищната криза и пр., които изпълваха почти всичкото време на хората с грижи за делничното съществуване. Всичко това като че беше създало една апатия у дружествените членове и ги правеше неотзивчиви както с поканите да занимаят дружеството с някой реферат из чистата или приложна наука, така и към поканите да посетят само свиканото вече дружествено заседание. Поради тези причини дружеството срещаше непреодолими мъчнотии в желанието си да засили и разнообрази дружествената дейност, защото с месеци не можеше да стъкми дневен ред за едно едничко заседание. А не малка грижа на настоятелството беше и дружественото списание, което трябваше с голям труд и усилия да се събира материал, да се помага в административната работа, да се води отчетност.“

Чрез тайно гласуване участниците в събранието избират:

Настоятелство: г.г. Ас. Златаров – председател, М. Николов – подпредседател, г-ца Т. Райкова – секретар и г. Ранков – касиер.

Контролна комисия: г-н П. Тишков и г-ца Д. Калчева.

Редакционен комитет: г.г. Ив. Томов, Ас. Златаров, З. Караогланов, Ил. Цонев, Ив. Трифонов и М. Стефанова.

(„Химия и индустрия“, год. II, кн. 2 и 3, 11 и 12/1923 г.)

ДО ВСИЧКИ ХИМИЦИ В БЪЛГАРИЯ

Драги колеги,

Нашият живот се развива и попрището в него става все по-широко и по-важно. До неотдавна учителството беше почти единственото поприще на химика. Днес химици са необходими за митници, за градски и държавни лаборатории, за индустриални предприятия и пр. У нас се създаде незначителна индустрия, макар и в по-голямата си част да не е често химическа, но предполага и налага химически контрол; а скоро ще се създаде и чисто химическа индустрия, която ще ангажира други химици.

Освен това откриват се и се развиват и други поприща за химика, например химическият контрол на храните по необходимост трябва да се разшири и се разширява. В митниците химикът е необходим и положението му все повече се затвърдява. В съществуващите и проектираните опитните станции химикът ще има да играе немаловажна роля. В учебното ни дело участието на химиците също не е маловажно и постепенно се засилва, но постепенно най-важна е ролята, която химици играят и ще играят за засилване стопанската мощ на родината ни.

В интереса на държавата и на химиците е щото уреждането на всички начинания, в които химикът е необходим, да става с негово участие. Обаче в действителност в повечето случаи това не става така. Една голяма част от нашите химици не живеят в София и нямат възможност да следят от близко и да участват в развитието на химическото дело. От друга страна, често уреждането на начинания, за които химикът е необходим, се подема от други професии, без да се подири или чуе мнението на химика. Вследствие на това се разрешават неправилно, едностранчиво или против интересите на химиците и на работата. Срещу това положение трябва да се действа с най-голяма енергия. То може да се оправдае до известна степен с миналото, но днес, когато в България има не по-малко от 500 химици и когато благосъстоянието на родината ни е в значителна зависимост от правилното поставяне и разрешение на химически въпроси, търпението на това аномално положение е престъпление.

Пита се какво да се направи за премахване на злото? Миналият опит показва, че усилията на отделни химици и сравнително малко групи химици са недостатъчни за премахване на аномалията. Налага се срещу тях да се организира една по-голяма колективна сила.

Видимо от желание да допринесе за правилното поставяне и разрешение на химически въпроси и да помогне за повдигане на материалните и духовни интереси на химиците в България, българското химическо дружество в София, в заседанието си на 26.12.1932 г. избра една комисия, на която възложи да подготви в близко бъдеще и свикването на един конгрес от химици.

Избраната комисия, обсъждайки поставената ѝ задача, дойде до заключение, че свикването на конгрес трябва да се предшества от едно по-здраво организиране на всички химици в България, защото няма нужда да се доказва, че за да може една организация да разчита на придобивки, тя трябва преди всичко да бъде силна. За жалост организацията на химиците още не може да се нарече силна. Наистина Българското химическо дружество брои повече от 200 члена в София и провинцията. Освен това в някои градове се създадоха клонове на това дружество, обаче направеното по отношение на организирането на химиците е все още малко в сравнение с това, което може и трябва да се направи.

Според чл. 5 от Устава на Българското химическо дружество в София „в места с повече от 5 дружествени члена могат да се образуват от последните местни клонове на Българското химическо дружество. Местният клон си избира представител или настоятелство, които представляват клона пред дружеството“. А в чл. 3 от същия Устав

е казано: „Редовни членове на дружеството могат да бъдат химици от коя да е специалност, а също фармацевти, естественици, физици, лекари, минни инженери и агрономи, които са работили или работят в областта на химията.“

Значи, Уставът на Българското химическо дружество дава възможност да се създаде една по-стегната организация на всички химици в България, или да се постави начало на създаване на един съюз на химици. А тъй като създаването на тази организация е предусловие за свикване на проектирания конгрес, то комисията апелира към всички химици в България да помогнат за организиране на първия химически конгрес. За тази цел от тях се иска да се запишат за членове на Българското химическо дружество в София, ако на се такива, а в градове, където има до 5 химици да се организират в клонове на същото дружество. За направеното в това направление да се съобщи веднага на председателя на химическото дружество в София (университета).

Ако интересът, който ще проявят колегите спрямо организацията и конгреса на химиците, бъде достатъчно голям, комисията възнамерява да свика конгреса в София през м. май или през летните месеци и то в общи черти в следния дневен ред:

1. Реферат върху последните придобивки на химията;
2. Изработване на устав на Съюза на българските химици;
3. Изработване на правилник за конгреса;
4. Отчет на настоятелството, редакционния комитет и контролната комисия на Българското химическо дружество;
5. Реферат върху методика на химията с пробна лекция;
6. Реферати, разисквания и резолюции по въпросите:
 - а) контрол върху хранителните и питейни продукти;
 - б) химическата индустрия в България;
 - в) митническото дело в България;
 - г) опитните земеделски станции.
7. Разни.

Комисията се надява, че всички химици в България ще положат максимум усилия за успешното и навременно организиране на първия конгрес на химиците.

Подробности за датата на конгреса, избора на делегати, участие на други химици, пътувания и пр. ще бъдат съобщени след като се види, че условията за неговото свикване са назрели.

Членове на комисията: З. Караогланов, Л. Йоцов, Ил. Цонев, Р. Матов, Ю. Митков, Б. Бонев.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 4, януари 1924 г., стр. 194–196)

ДО ВСИЧКИ ХИМИЦИ В БЪЛГАРИЯ

Драги колеги,

Българското химическо дружество в София, в заседанието си на 1.04.1924 г., реши окончателно свикването на първия химически конгрес и определи за негови дати 5, 6, 7 и 8 юни т.г. Повод да вземе това решение дружеството намери в насърчителните резултати в позива ни към нас печатан в книжка 4 на списанието „Химия и индустрия“. Прочие от конгреса ни делят само 40 дни. Това време ние всички сме длъжни да използваме най-целесъобразно за доброто организиране на конгрес и правилното поставяне и разрешение на неговите задачи. Защото конгресът ще бъде огледало за химиците в България. Там ще се види до колко колективният дух у нас е нараснал и до колко ние сме способни за общи дела, целящи успехи на родината, развитието на специалността ни и нашето общо благо.

Има още химици в България, които се отнасят равнодушно към идеята за свикване на конгрес и организиране на химиците. На тях ние дължим да кажем, че са достойни за съдбата си. Нека тези господа не забравят, че имат задължения към обществото и че е престъпление да се стои със скръстени ръце във времена, когато нашата колективна работа е необходима.

Погледнете какво става у нас. Страната ни прави усилия да се индустриализира, но слепешком дири своя път. Тя рядко прибегва до компетентността на българския химик, защото ние не проявяваме достатъчно активна намеса в тези начинания. Нас не ни знаят в собствената ни страна и поради това не ни вярват. Ние виждаме това и ни е мъчно, но направихме ли нужното, за да изменим това положение?

Но не е само индустрията, с която поддържаеме слаб контакт. Същото важи и по отношение дейността ни за организиране на службата на държавните химици. Държавата рядко е прибегвала до помощта на химици при организиране на техния труд и използване на техните познания. Резултатите от това са на лице. Ето и някои от тях. Учителят е принуден да преподава химия по лоши програми, изработени от неспециалисти. Фалшификация на храни и напитки се шири, защото съществуващите химически лаборатории не са добре организирани и развити и защото законът, който урежда тази материя, е пълен с недостатъци. В опитното земеделско дело химикът е поставен зад сцената, за да върши там най-важната работа, но да не се вижда неговия образ. На химиците е забранено да търгуват със собствените си произведения, на тях не е позволено да отворят дрогерии, да продават химикали и пр.

Ясно е, че посочените аномалии, и още много не посочени такива, трябва да се премахнат, че това ще бъде от полза както на химиците, тъй и на добре разбраните интереси на обществото. Пита се кой ще трябва да стори това? Ние ще изпаднем в много печално положение, ако и в бъдеще предоставим съдбата си в чужди ръце. Не, това няма да стане! Колективният български химически ум е, който трябва да премахне въпросните аномалии и той ще ги премахне. Но за тази цел той трябва да се организира. Конгресът е крайна необходимост.

У нас има широко поле за творческа химическа работа. Нам предстоят обширни проучвания и използвания на минералните богатства, с които ни е надарила природата. Нашите земеделски химически артикули трябва да се изучат химически, тяхното производство трябва да се подобри, индустриите, които се градят върху тях, трябва грижливо да се опознаят, за да стане възможно разумно използване на суровите материали и обработката им в ценни продукти. Като земеделска страна, ние имаме всички възможности да станем експортъори на масла, консервирани храни, лакове и пр., а в действителност внасяме тези артикули от странство и понасяме тежка стопанска криза. Свещен дълг на българския химик е да помогне за облекчение на тежката криза, която преживява родината ни, а той може да стори това и трябва да го стори.

В нашите училища химията се изучава в повечето случаи книжно, без възможност да се правят най-необходимите химически опити, а още по-малка възможност да се извършват тези опити от самите ученици. Такова изучаване на химията оставя в главите на учениците само смътни понятия, ползата от които е проблематична. Това трябва да се поправи!

За да може да се постигне нещо в тези различни химически поприща, необходимо е: на химика да се гарантира сносно материално положение, да му се дадат сгодни лаборатории, да се поддържа буден неговия професионален дух, да се опресняват неговите специални познания, да се създават широки връзки между химици и индустриалци и пр. Постигането на всичко това не е по силите на отделни личности. То може да бъде плод само на дружна, организирана и колективна дейност на всички български химици; а такава колективна дейност ще стане възможна само когато се

организира Съюз на българските химици, който е крайната цел на предстоящия пръв химически конгрес.

Дневният ред на конгреса е:

1. Приветствена реч. „Значение и задачи на конгреса“ от д-р Ас. Златаров.
2. „Нови придобивки в химията“, реферат от З. Караогланов.
3. Изработване на съюзен устав и правилник за конгреса.
4. „Върху преподаването на химията“, реферат от Ив. Томов. „Пробна лекция по химия“, реферат от Д. Бояджиев.
5. Реферати, разисквания и резолюции по въпросите:
 - а) „Контрол върху храните и напитките и други общо употребяеми предмети“, реферира Ил. Цонев.
 - б) „Митническото дело в България“, реферира *
 - в) „Химическата индустрия в България“, реферира Л. Йоцов.
 - г) „Опитните земеделски станции“, реферира М. Стефанова.
6. Разни.
7. Екскурзии.

Конгресът е преди всичко учредителен, затова в него могат да участват всички организирани и неорганизиран химици в България.

Конгресът ще има за главна задача да постави целите и средствата на бъдещия химически съюз и да начертае неговата организация. При разрешаването на тази най-важна задача, трябва да вземат участие всички химици в България. Те ще трябва да обмислят в дружествата си, или по единично, проектоустава, който ще бъде отпечатан в сп. „Химия и индустрия“.

Не по-малко важни ще бъдат рефератите върху химическата индустрия в България, върху химическия контрол на храните, напитките и пр.; върху митническото дело и опитните земеделски станции. С тези реферати и разискванията, които ще станат по тях, ще се турне начало на една програма от искания, които Съюзът на химиците ще си постави за цел да реализира в близко бъдеще.

Рефератът върху преподаването на химията ще даде възможност на колегите да се изкажат върху преподаването на химията и подобренията, които трябва да се направят. Най-после, с реферата върху някои подобрения в химията се цели да се освежат знанията на конгресистите по някои съвременни химически въпроси.

Както бе споменато, конгресът ще се състои на 5, 6, 7 и 8 юни т.г. в София. За неговото организиране са избрани няколко комисии. Една от тях ще се погрижи да настани в квартири тези колеги от провинцията, които имат нужда от това; друга комисия ще уреди няколко научни екскурзии в химически фабрики в София и близките ѝ околности и пр.

За всички участващи в конгреса химици е издействано да пътуват по държавните железници с намаление 50%, а за държавните химици и тези в индустриалните заведения е издействан отпуск от 4 до 10 юни.

В заключение главната комисия по организирането на конгреса моли всички колеги от провинцията, които ще участват в конгреса, да съобщят това на представителя на квартирната комисия г. Ст. Матеев, бул. „Скобелев“ 9, най-късно до май т.г.

Това писмо се изпраща до всички химици, чийто адреси са познати на комисията. Нека всеки се постарее да го разпространи между познатите си колеги.

Прочие, всички на конгрес!

Членове на комисията: З. Караогланов, Л. Йоцов, Ил. Цонев, Р. Матев, Ю. Митков, Е. Бонев, М. Стефанова.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 7 и 8, април и май 1924 г., стр.187–190)

УСТАВ
на СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

Цел

Чл. 1. Целта на Съюза е :

- а) да се грижи за правилното развитие на химичната наука и практика в България;
- б) да защитава моралните и материалните интереси на своите членове.

Средства

Чл. 2. За постигане на тази цел Съюзът си служи със следните средства:

- а) сдружава всички химици в България;
- б) издава съюзен орган и библиотека;
- в) изучава и обсъжда въпроси, засягащи положението на химията и дава мнения по тях;
- г) урежда публични четения, реферати и сказки из областта на химията;
- д) съдейства за сближение между българските химици и индустриалци;
- е) подкрепя инициативи в областта на химичната индустрия и размяна;
- ж) застъпва се за законните права и интереси на своите членове;
- з) изглажда спорове между химици или химици и индустриалци;
- и) учредява взаимоспомагателна каса за членовете си.

Забележка: Изпълнението се възлага на петчленна комисия, избрана от конгреса.

Състав

Чл. 3. Съюзът се състои от всички химически дружества в България, целите и средствата на които не противоречат на този устав и на конгресните решения.

Освен тези членове Съюзът може да има още почетни и благотелни членове.

За почетни членове се провъзгласяват лица с особени заслуги за химията в България.

За благотелни членове се провъзгласяват лица, които внесат най-малко 5000 лева в касата на съюза.

Чл. 4. Дружеството може да съществува ако има най-малко пет души членове, в противен случай желаещите се записват за такива в най-близкото дружество.

Чл. 5. В един град може да има само едно дружество.

Чл. 6. Всяко дружество се управлява по устав и е автономно във вътрешната си уредба и дейност.

Чл. 7. Влизането на ново дружество в съюза става след одобрение на устава от Управителния му съвет.

Чл. 8. Всяко дружество може да повдига въпроси и да предлага мерки от общ съюзен интерес чрез управителния съвет.

Чл. 9. Дружествата посочват кои от техните членове трябва да бъдат защитени или подпомогани материално.

Чл. 10. Всяка дружество е длъжно:

- а) своевременно да представя на Управителния съвет списък от членовете си и всички сведения, които му бъдат поискани;
- б) редовно да се издължава пред съюзната каса;
- в) да представя 1 месец преди конгреса писмен отчет за своята дейност и състояние;
- г) да изпълнява конгресните решения и тия на Управителния съвет;
- д) да се грижи за разпространение на съюзните издания.

Чл. 11. Неизправни спрямо съюза дружества се лишават от право на представителство в конгреса, както и от правата предвидени в чл. 8 и 9.

Чл. 12. Дружество, което измени на целите на Съюза се изключва от последния.

Чл. 13. Редовни членове на съюзните дружества могат да бъдат всички химици, а също и фармацевти, естественици, физици, лекари, инженери и агрономи, които са работили или работят в областта на химията.

Чл. 14. Всеки член плаща членски внос и получава задължително съюзния орган.

Когато в едно домакинство има двама или повече съюзни членове съюзният орган може да получава само един от тях.

Чл. 15. Член, който откаже да изпълнява устава и конгресните решения или с дейността си уронва престижа на Съюза се изключва по решение на съответното дружество, потвърдено от Управителния съвет.

Управителният съвет може да поиска от дружествата да се занимаят с дейността на известни свои членове.

Управление

Чл. 16. Съюзът се управлява от конгрес и Управителен съвет.

Чл. 17. Конгресът се състои от делегати, избрани измежду членовете на изправните дружества.

Чл. 18. Всяко дружество има право на делегат в конгреса. Дружества, които имат повече от 5 члена имат право на толкова делегати, колкото е броят на членовете им, разделено на пет.

Забележка: В конгресните разисквания могат да вземат участие и присъстващите членове неделегати, но без право да гласуват.

Чл. 19. Членовете на Управителния съвет са по право делегати на конгреса. Те не гласуват, когато се вземат решения по тяхната дейност.

Чл. 20. Конгресът се събира на редовни заседания веднъж в годината през м. май.

Мястото на следващия конгрес се определя от предшестващия.

Чл. 21. Дневният ред се определя от дружествата, заедно с Управителния съвет и се оповестява един месец преди датата на свикването.

Чл. 22. При нужда може да се свика и извънреден конгрес от Управителния съвет или по решение на 1/2 от дружествата.

Чл. 23. Конгресните решения са задължителни за всички членове на съюза.

Чл. 24. Съюзът се ръководи от петчленен Управителен съвет, избран от редовния конгрес чрез тайно гласуване. По същия начин се избират и тримата допълнителни членове.

Ако някой член на Управителния съвет се откаже от избора или отсъства систематически без уважителни причини от заседанията на съвета, мястото му се заема от първия по гласове допълнителен член.

Чл. 25. Членовете на Управителния съвет избират помежду си председател, секретар и касиер. Секретарят и касиерът получават възнаграждение, определено от конгреса.

Чл. 26. Управителният съвет представлява Съюза и го ръководи въз основа на устава и конгресните решения; когато трябва да се предприеме нещо, което не е предвидено в тях, той е длъжен да вземе мнението на дружествата.

Чл. 27. Секретарят завежда съюзната канцелария и държи протоколи за заседанията на Управителния съвет

Той пази съюзния печат.

Чл. 28. Касиерът прибира приходите и води редовно всички касови книжа. Той не може да държи у себе си повече от 1000 лева; останалите внася на името на Съюза в кредитно държавно учреждение.

Чл. 29. Членовете на Управителния съвет са отговорни дружно и поотделно за делата си само пред конгреса.

Каса

Чл. 30. Приходите на Съюза са:

- а) 70% от приходите на дружествата;
- б) приходът от съюзния орган и издания;
- в) приходи от дарове, завещания, благотелни членове и пр.

Забележка: При учредяване на Съюза 3/4 от капитала на Българското химическо дружество преминава в касата на Съюза.

Чл. 31. Всички съюзни разходи се извършват по решение на Управителния съвет въз основа на бюджет, гласуван от конгреса.

Чл. 32. Редовният конгрес избира между членовете на софийското дружество контролна комисия и трима души, която ревизира поне два пъти в годината съюзната каса, съставя надлежния протокол и баланс и докладва пред конгреса.

Съюзни издания

Чл. 33. Съюзният орган и други съюзни издания се поверяват на тричленен редакционен комитет, избран от конгреса. Неговите членове избират помежду си един главен редактор, чиято работа се заплаща в размер определен от конгреса.

Забележка: Главният редактор е по право член на Управителния съвет.

Чл. 34. Редакционният комитет е длъжен да се съобразява с устава на Съюза и конгресните решения. Той действа по специален правилник.

Общи наредби

Чл. 35. Съюзът има печат с надпис наоколо „Съюз на българските химици“, а в средата комин, реторта и пр., емблема на химичната наука и индустрия.

Чл. 37. При Съюза се урежда взаимоспомагателна и посмъртна каса, която се управлява от специален правилник, одобрен от конгреса.

Чл. 38. Този устав може да бъде изменян само от редовен конгрес по решение на 2/3 от всички делегати.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр.7 и 8, април и май 1924 г., стр.243–246)

ПРАВИЛНИК

за вътрешния ред на първия учредителен конгрес на българските химици

Чл. 1. Право за участие и глас в заседанията на конгреса има всеки присъстващ български химик.

Чл. 2. Конгресът се открива от председателя на Българското химическо дружество. Под председателството на най-стария колега конгресът избира чрез явно гласуване бюро, състоящо се от председател, двама подпредседатели, четирима секретари и двама квестори.

Чл. 3. Заседанията на конгреса траят на 5, 6, 7 и 8 юни т.г. при следния дневен ред:

4 юни, 9 часа вечерта – опознавателна колегиална среща в предвечерието на конгреса в ресторант „Батемберг“.

5 юни, 9.30 часа в Медицинската аудитория на университета – откриване на конгреса:

а) приветствена реч – „Значение и задачи на конгреса“ от председателя на Българското химическо дружество;

б) приветствия;

в) „Нови придобивки в химията“, реферат от г-н З. Караогланов;

г) избиране бюро на конгреса.

3 часа след обед:

а) избор на разни комисии по устава, по бюджета, по резолюциите и др.

б) приемане на правилника за вътрешния ред.

6 юни, 9 часа сутринта. Реферати:

а) „Върху преподаването по химия“ от Ив. Томов;

б) „Пробна лекция по химия“ от Д. Бояджиев;

3 часа след обед:

в) приемане на устава.

7 юни, 9 часа сутринта. Реферати:

а) „Контролът върху храните, напитките и пр.“ от Ил. Цонев;

б) „Земеделските опитни станции“ от г-ца М. Стефанова

3 часа след обед:

а) приемане на устава (продължение);

б) гласуване на бюджет

8 юни, 9 часа сутринта. Реферати:

а) „Химичната индустрия на България“ от Л. Йоцов;

б) „Митническото дело у нас“ от *.

3 часа след обед:

а) приемане на резолюциите по четените реферати;

б) избор на управителен съвет, редакционен комитет, контролна комисия и пр.

в) разни.

9 юни, Екскурзии.

Чл. 4. Председателят на конгреса се грижи за спазване на дневния ред, установен в чл. 3 на този правилник и ръководи заседанията и гласуването. Той има право да не позволи на говорившите да се отклоняват от поставения за разглеждане въпрос и да отнема думата.

Чл. 5. Всеки присъстващ на конгреса български химик има право да взема думата, да прави предложения и да гласува.

Чл. 6. Думата се дава по реда на записванията, а на докладчиците и референтите – при всяко поискване и с право на 15 минути време за говорене; на тях принадлежи също правото на заключителна дума и след пренията.

Чл. 7. Всеки конгресист, който поиска думата, има право на 10 минути време за говорене. Изключение се допуска само с разрешение на конгреса. При разискването на един въпрос всеки може да вземе думата най-много два пъти. Изключение се прави само при искане на думата за внасяне на съществени поправки по разисквания въпрос.

Чл. 8. Предложения за прекратяване на разискванията, за преминаване към друга точка от дневния ред или за вдигане на заседанието, се гласуват веднага, след като бъдат направени. След приемане на предложението за прекратяване на разискванията думата се дава само на записаните да говорят дотогава конгресисти, а също и на докладчика и референта.

Чл. 9. Заседанията на конгреса за законни, колкото и членове да присъстват.

Чл. 10. Измененията в дневния ред могат да станат само ако 2/3 от присъстващите на дадено заседание членове пожелаят това. Предложение за промяна на конгресния дневен ред се представят в края на заседанието на председателя на конгреса и, ако са редовно направени, се разглеждат в следващото заседание.

Чл. 11. Избирането на изпълнителните органи на Съюза става чрез тайно гласуване. Всички други гласувания са явни.

При равноголасие решава гласът на председателя.

Чл. 12. Решенията на конгреса се вземат с относително мнозинство.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 7–8, април–май 1924 г., стр. 247–248)

УЧРЕДИТЕЛЕН КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 5–9 юни 1924 г., София, Медицинската аудитория на университета

Учредителният конгрес обединява българските химици в съюз. През време на заседанията, оживени с голям интерес и ентузиазъм, са прочетени всички обявени доклади и са приети следните резолюции по:

1. Преподаването на химията в общообразователните училища;
2. Развитието на нашата химична индустрия и участието на българския химик в нейното производство;
3. Митническото дело;
4. Контролът върху храните, напитките, лекарствата и други общоупотребявани предмети в живота;
5. Химията в опитните земеделски станции;
6. Търговията с химикали в страната.

Конгресът избира следния състав на управителното тяло и другите органи на съюза:

Управителен съвет: председател – З. Караогланов, секретар – Стр. Стоянов, касиер – М. Стефанова, членове – Ив. Площакков и Л. Йоцов, допълнителни членове – Б. Дойчинов, Кованов и Кръстева;

Техническа комисия: Ю. Митков, Р. Матев, Д. Весов, Д. З. Бояджиев и Н. Спасов;

Контролна комисия: Г. Рашев, Ив. Тетевенска и Цв. Раделова;

Редакционен комитет: главен редактор – Ас Златаров и членове – Ив. Томов, В. Огнянов, Ил. Цонев, Е. Бонев, Ив. Трифонов.

СЛЕД КОНГРЕСА Инженер-химик Н. Малеев

Въпреки големия песимизъм и скептичните предвиждания на много от нашите колеги, първият учредителен конгрес привърши бляскаво своята задача и поставени цели. Въпреки очакванията, че той няма да бъде посетен, че между провинциалните, пък и между софийските колеги, цари голяма апатия по учредяването на един съюз на българските химици, предвижданията и песимизмът останаха неоправдани.

Тъкмо обратното, като че ли един само зов бе необходим, за да се пробуди онова притаено и растящо желание за сплотяване, за дружна просветна работа и за здрава и силна професионална защита. Провинциалните колеги, които по видимо показваха слаб интерес, се явиха масово. Имаше градове като Шумен, Пловдив и други, из които всички колеги присъстваха. Повече от 250 делегати пълнеха аудиторията и с трепет очакваха момента за сплотяване, момента, в който те ще изкажат своите болки, ще чуят тези на колегите си, ще си подадат дружно ръка за широка химическа просвета и практика, за силна професионална защита и обща, дружна организация.

Лошото отнасяне към нас от другите сродни професии, подценяването на химичния труд, знания и практика, грубото игнориране на интересите на химика и не даване на подходящото му място в нашия обществен и стопански живот като че ли дадоха този голям импулс, това спонтанно, но голямо желание за сдружаване. Само така може да се

обясни присъствието на половината от всички наши колеги в страната и то даже из най-далечните краища като Видин, Бургас, Шумен и др.

Съзнавайки своята мощ, всички колеги конгресисти бяха със светли лица, чувствайки своята общ сила и тази на своите знания и практика. Българският химик по природа като че ли е израз на скромност, на упорит труд и малко говорене. За тези му ценни качества той бе грубо използван, подценяван и малтретиран, но това бе и подбудата за обединение и обща защита.

Този конгрес бе с двойно по-голямо значение, той бе пръв и учредителен. Сега ясно трябваше да се види има ли съзнание у българския химик за ролята, която той играе в нашия просветен и стопански живот, и за ролята, която той за в бъдеще по силата на обстоятелствата ще трябва да играе.

Съзнанието е на лице. Началото е турено при общо и силно желание и воля за работа.

Още в първия конгрес на химика в България бяха поставени важни въпроси за разглеждане и взаимно решение. Паралелно с общата организационна работа той бе повикан да каже своята мощна, тежка дума по злободневни и важни въпроси в страната, а именно: по преподаването на химия у нас, по уредбата на контрола на храните, напитките и лекарствата, по дейността на химика при нашето митническо дело, по уредбата на нашите опитни земеделски станции и най-последно по нашата национална индустрия и ролята, която нашият химик ще играе в нея.

Това са все въпроси от голям обществен характер, имащи значение за нашата просветна и обща култура, за нашето народно здраве, за нашата митническа и протекционистична политика, за нашето земеделско стопанство и нашата млада национална индустрия.

Много се говори на конгреса, много ценни мисли се изказаха и подчертаха. Времето беше даже кратко. Всичко, що години подред се бе събирало, не можеше да се изкаже в няколко дни. Председателството на конгреса бе принудено почти на всеки говорещ да напомня, че времето му за говорене е изтекло. Това ясно подчертава заинтересованост на колегите и ценност на решенията, които се взеха. Тези решения не са плод на прибързани и моментни настроения. Напротив, те са плод на дълъг и упорит труд, на здрава мисъл и практика.

На мнозина от сродните професионални съюзи, с които ние сме в допирни точки, пък и може би и на много от ръководещите в държавните учреждения, тези решения няма да се полюбят. Те са, обаче, плод на обща мисъл и познания взети при общ вот. Ние със доволство ги полагаме на обща преценка и обща критика. Нека визираните изкажат публично своите впечатления. Ние не си правим илюзията, че решенията ни са свършени. Те все още имат недостатъци. Обаче, за момента това е, което българският химик казва, подчертава и препоръчва на отговорните фактори по тези капитални въпроси за страната ни.

Ние се надяваме, че ще бъдем чути и последвани. Иначе трябва публично и с доказателства да се изтъкнат слабите страни на взетите наши решения. Доколкото това не стане, те ще трябва да се вземат под внимание, те ще импонират.

Организационната работа на конгреса бе също задоволителна. Конгресът прие своя общ устав, гласува своя бюджет, който още първата година възлиза на около 200000 лева приход и толкова разход, прие също и правилника за издаването на съюзния орган „Химия и индустрия“. Това са общите директиви, които съюзът дава на своите членове. Нататък следва вече самата дейност на всеки съюзен клон, на всеки отделен член. Тук трябва да се насочи вниманието на всички колеги. При съзнателна и усилена организационна дейност на всеки колега, съюзът ни не може да не успее, не може да не стане фактор в страната, чиято дума ще бъде търсена, чакана и най-важно последвана. Нека всеки колега добре се проникне от това и започне дейността си.

Във всеки град с повече от 5 души колеги, трябва да се образува клон със своя председател и най-важното със свой секретар-кореспондент, който ще бъде връзка между централата и клона. За секретари трябва да се избират деятелни колеги със силно съзнание за делото, което вършат. На първо време клоновете ще бъдат малки и те не ще играят тази роля, която би следвало да играят. С развитието обаче на стопанския и индустриален живот тяхната роля ще става все по-голяма и по-голяма.

Всички химици, без изключение, следва да се запишат за членове на най-близкия клон. Съюзени всички колеги ние ще бъдем една мощна сила, както в просветно, така и в професионално отношение. Пагубно, едва ли не престъпно ще бъде, ако някой от колегите стоят вън от съюза. Дълг ще бъде и на околните, членове на съюза, да ги привлекат и спечелят като по този начин се изгради единна и обща организация. А в името на общите ни интереси за успеха на химията и практиката тази организация трябва да се изгради.

На съюзния орган трябва да се даде най-широка гласност и разпространение. Всеки колега задължително, по устав, трябва да го получава. Той трябва да проникне и във всяка по-голяма фабрика и предприятие. По този начин той ще бъде разширен и с по-интересно и самобитно съдържание. Всеки колега, работещ в една или друга област, с оригинални свои работи трябва да сътрудничи на главния редактор. Нека всички, макар и с малки съобщения, бъдем във връзка със списанието. Лабораториите също ще трябва да излизат с всички сведения за своята дейност.

Централното настоятелство, и то с максимум усилия, ще трябва да действа. То не трябва да оставя нито един колега без компенсация. Позиви, агитации, сказки, реклами, екскурзии и пр. и пр. – всичко трябва да бъде в движение.

Така ние ще се явим готови за следния конгрес, като помислим и за бъдни санкции за невъзприети решения.

Прочие, всички на работа. Привличайте съюзни членове и абонати на органа ни.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 9 и 10, 6 и 7/1924 г., стр. 303–305)

ПЪРВИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 19, 20 и 21 юли 1925 г.

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. След неговата приветствена реч за почетен член на Съюза на българските химици е провъзгласен проф. д-р Пенчо Райков.

През 1901 г. е отправена една покана до живеещите в София химици. Целта на тази покана е да се обмисли дали не е настъпило времето за основаване на едно специално химическо дружество. Дружеството е основано на 3 март 1901 г. В него се развива интензивна научна дейност. Вземат се становища по професионални въпроси. Дават се ценни мнения по големи въпроси, засягащи химическото дело в България. Първият и след това многократно избран председател на дружеството е проф. д-р Пенчо Райков, който през цялото му съществуване взема активно участие в неговия живот.

На конгреса са поднесени поздравите от страна на Министерството на просветата, Софийската търговска камара, Съюза на класните и прогимназиални учители, Агрономичното дружество, Съюза на българските инженери, в които се изтъква значението на химика и химията за съвременния живот и се поощрява работата на Съюза на българските химици.

Изнесени са реферати: „Върху хормоните и витамините“ от проф. д-р Ас. Златаров и „Организация на контрола върху съестните продукти и другите общоупотребяеми предмети у нас“ от д-р Панайотов.

В отчета на Управителния съвет, избран на учредителния конгрес, се отбелязва, че той си поставя за цел да се създадат дружества във всички центрове, където има повече химици. За една година в Съюза са обединени 285 членове, включени в следните дружества: София 146, Пловдив 14, Шумен 9, Варна 27, Враца 12, Плевен 16, Русе 16, Бургас 14, Видин 7, Ст. Загора 5, Търново 9, Казанлък 5 и Сливен 5. От тях софийското е основано през 1901 г., Пловдивското – през 1922 г., а останалите – през 1924 и 1925 г. Дадена е информация за дейността на отделните дружества.

Списанието „Химия и индустрия“ се издава в 1500 екземпляра и поради големия интерес към него през второто полугодие тиражът е увеличен на 1800. В края на третата си годишнина има 1625 абонати.

За ръководни органи на Съюза са избрани:

Управителен съвет: председател – Площаков, секретар – Стоянов, касиер – Стефанова и членове – Колушки и Йоцов;

Контролна комисия: Рашев, Тетевенска и Бонева;

Редакционен комитет: главен редактор – Златаров и членове – Огнянов, Томов, Андрейчева, Цонев и Пушкаров.

Конгресът приема следните резолюции:

- За организиране на Института по приложна химия;
- За организиране контрола върху хранителни, питейни и други общоупотребяеми в живота предмети.

(„Химия и индустрия“, год. IV, бр. 1, септември 1925 г., стр. 25–55)

ВТОРИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 19, 20 и 21 юли 1926 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. Отбелязва, че на учредителния конгрес през м. юни 1924 г. е образуван Съюз на българските химици, който си поставя за цел:

- Да се грижи за правилното развитие на химическата наука и практика в България;
- Да защитава моралните и материалните интереси на своите членове;
- Реализирането на тези цели е свързано със сериозни трудности. „У нас не разбират още, че за да могат да се реализират големите практически и културни ползи на химията е необходима наличност на материални и духовни условия и че правилното стопанско развитие на родината налага по-скоро създаване на тези условия.“

Реализирането на тези цели се спъва от професионалния егоизъм от близките на химиците професии, а именно агрономи, медици и ветеринари, които са се развили по-рано в България. „Те са успели да нахълтат в нашата компетентност, да заграбят нашите права и да упорстват за запазване на това си положение.“

Отделя се особено внимание на качеството на отделните съюзни членове. „Трябва всеки добре да преценява способностите си, когато се кандидатира за дадена работа. Особено голяма е опасността, когато химици се заловят с индустриална работа, за която нямат нужната подготовка.“

Избрано е ръководно бюро на конгреса с председател проф. Пенчо Райков.

Прочетен е реферат на тема: „Българските химици и законопроект за насърчаване на местната индустрия“ от Л. Йоцов.

През отчетната година в Съюза са членували 13 дружества с 323 членове, от които в София 173, Варна 29, Русе 17, Шумен 9, Плевен 21, Търново 11, Враца 10, Видин 8, Пловдив 16, Бургас 12, Ст. Загора 7, Сливен 6 и Казанлък 5.

През годината Управителният съвет е имал 25 заседания и се е занимал със следните по-важни въпроси:

- Закон за опазване на народното здраве и закон за хранителните продукти;
- Преименуване на съществуващите хигиенни лаборатории в химически станции;
- Търговия с химикали;
- Законопроект за насърчаване на местната индустрия;
- Въпроси с Министерството на просветата;
- Изработване на Правилник за посмъртната каса;
- Изработване на общи наименования на химическите съединения и апаратура;
- За индустриалната анкета.

Отчетена е дейността на дружествата-членове на Съюза.

Списание „Химия и индустрия“ се издава в 2000 екземпляра и има 1660 абонати, от които химици 350, занаятчии и индустриалци 232, ученици и студенти 850 и разни 238.

Прочетени са реферати на тема:

- „Химически отнасяния на твърдите тела“ от Д. Баларев;
- „Производство, преработка, продажба и контрол на млякото в България“ от Н. Малеев;
- „По контрола на гърнчарските съдове в България“ от Зах. Ганов;
- „Създаване на българска научна химична технология“ от Ив. Гюлемезов;
- „Един нов вид изоморфизъм“ от Д. Баларев;
- „Върху индустрията на каталитично втвърдените мазнини“ от Д. Иванов.

Избрано е ръководно тяло на Съюза в състав:

Управителен съвет: председател – проф. З. Караогланов, секретар – Стр. Стоянов, касиер – М. Стефанова и членове – проф. Г. Колушки и Л. Йоцов;

Контролна комисия: Н. Бижев, Ив. Тетевенска и Хр. Атанасов;

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов и членове – Ив. Томов, М. Андрейчева, Д. Иванов, Г. Кованов, Ст. Матеев;

Техническа комисия: председател – Р. Матеев и членове – Ив. Токлуджанов, Н. Странски, Н. Спасов и Г. Рашев.

Конгресът приема резолюции по:

- Дейността на Управителния съвет;
- Законопроект за насърчение на местната индустрия;
- Производството, продажбата и контролът на млякото;
- Контролът на гърнчарските съдове.

(„Химия и индустрия“, год. V, бр. 1, септември 1926 г., стр. 31–55).

ТРЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 17, 18 и 19 юли 1927 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. Захари Караогланов. В уводното си слово той отбелязва, че „със прискърбие трябва да констатираме, че и през тази година ние не можем да отбележим такива придобивки, които да ни придвижат към целите и нашите действия и нашите усилия остават все още злепоставени и онеправдани. Дейността на химиците е под опекуството на медици, ветеринари, аптекари и агрономи ...“. В дневния ред на конгреса са включени:

1. Научни реферати: „Нова теория за механизма на окислението и образуването на водородния прекис“ от проф. П. Райков, „Българският кокс“ от проф. Ив. Трифонов и научни съобщения;

2. Професионални въпроси – „Законопроектът за храните, пиететата, вкусовите вещества и общо употребяемите в живота предмети“ от Д. Весов и „Търговията с химикали“ от Стр. Стоянов.

3. Организационни въпроси – отчети на Управителния съвет, контролната комисия, редакционния комитет и техническата комисия;

4. Избор на нови Управителен съвет, контролна комисия, редакционен комитет и техническа комисия;

5. Приемане бюджета за 1927–1928 г.

6. Разисквания по правилника за взаимно-спомагателната каса.

За председател на конгреса е избран проф. П. Райков.

Отчетният доклад за дейността на Управителния съвет през 1926–1927 г. е прочетен от съюзния секретар Стр. Стоянов.

В уводния доклад е отбелязано значението на химията за стопанското икономическото развитие на страната и стремежа да се използват научните придобивки за практически цели, в резултат на което се отбелязва подем в земеделското производство и индустрията.

В Съюза на българските химици членуват 13 дружества с общо 324 членове, от които: в София 175, Варна 26, Русе 17, Шумен 7, Плевен 21, Велико Търново 11, Враца 8, Видин 7, Пловдив 16, Бургас 15 Стара Загора 9, Сливен 5 и Кюстендил 7.

През отчетния период Управителният съвет е разглеждал следните по-важни въпроси: Законът за контрола на хранителните и други продукти, Законът за химическите лаборатории, за свикване на конференция на химиците, които работят в лабораториите, за търговията с химикали, за грънчарското производство, за чужденците, по Министерството на просвещението и др. Разгледана е дейността на някои дружества на Съюза като тези в Плевен, Русе, Варна, Видин и София.

В отчета на редакционния комитет се отбелязва, че съюзният орган „Химия и индустрия“ се отпечатва в 2000 екземпляра. Абонатите са 1430 срещу 1505 в края на шестата година, разпределени както следва:

	брой	%
химици	360	25.5
индустриалци и занаятчии	108	7.6
студенти и ученици	752	52.6
разни	230	14.4

По обем и съдържание материалите са разпределени както следва:

съдържание	брой	страници
научни материали	22	117
индустриални и занаятчийски материали	18	93
стопански материали	7	65
професионални материали	5	25
научнопопулярни материали	6	84
по противовъздушна и химическа отбрана	5	23
биографии	5	30
научни и други сведения	15	31
аналитични бележки	8	31
книжнина	–	8

Приети са резолюции по проектозаконите за търговията с химикали и храните, питиетата, вкусовите вещества и общо употребяемите в живота предмети.

За 1927–1928 г. е приет следният бюджет:

А. За управлението на Съюза

приходи		разходи	
от членски внос по 150 лв.	30000	конгресни разходи	15000
от лихви	5000	канцеларски	6500
		касиер	6000
		секретар	6000
		прислуга	1500
всичко	35000		35000

Б. За съюзния орган

приходи		разходи	
абонамент	100000	печат	70000
реклами	15000	хонорар	20000
недобори	5000	главен редактор	10000
стари годишнини	500	администратор	6000
помощи	25000	експедиция	10000
дарения	500	настоятелско право	10000
		прислуга	2000
		дългове хонорар	2000
		за уравнение	16000
всичко	146000		146000

Избрани са следните ръководни органи на Съюза:

Управителен съвет: председател – З. Караогланов, секретар – Д. Десов, касиер – М. Стефанова, членове – Л. Йоцов и Стр. Стоянов;

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов, членове – Ив. Томов, М. Андрейчева, Г. Кованов и Ст. Матеев;

Техническа комисия: председател – Н. Бижев, членове – Н. Токлуджанов, Ив. Трифонов, Ол. Карабелева и Н. Пушкарров;

Контролна комисия: Ив. Тетевенска, Хр. Атанасов и Г. Марков.

(„Химия и индустрия“, год. VI, бр. 2, октомври 1927 г., стр. 107–135)

ЧЕТВЪРТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ
2, 3 и 4 септември 1928 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. В уводната си реч отбелязва, че при учредяването на Съюза са очертани три главни линии на действие:

– Създаване на правилни връзки и отношения между българската индустрия и българския химик;

– Правилното организиране на контрола върху хранителните, питейни и други общо употребяеми предмети и

– Правилното уреждане въпроса с търговията с химикали.

Въпреки енергичните настоявания и постъпки тези искания не се възприемат.

Съобщени са исканията във връзка със закона за насърчаване на местната индустрия. Отбелязва се, че „благодарение координираните действие на Управителния съвет от една страна и на съюзни членове от друга страна исканията на Съюза по отношение на закона за насърчаване на българската индустрия са реализирани и с това за българския химик се открива една по-широка възможност да навлезе в българската индустрия. Вратата, която свързва химическата наука с химическата практика в нашия живот е откритата. На българския химик се дава вече по-голямо поле за творческа дейност в областта на родната индустрия.“

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. д-р Ас.Златаров.

Прочетени са реферати на тема: „Корозия на металите“ от Ил. Квартирников, „Един нов вид обезводняване“ от проф. Д. Баларев и „Контролата на грънчарските изделия и безоловната глеч“ от д-р З. Ганов.

След основаването на Съюза през 1924 г. броят на членовете е както следва:

№	дружество	1924/25	1925/26	1926/27	1927/28
1	София	146	173	173	167
2	Варна	27	29	26	25
3	Русе	16	17	17	18
4	Шумен	9	9	7	7
5	Плевен	16	21	21	22
6	Търново	9	11	11	12
7	Враца	12	10	8	8
8	Видин	7	8	7	9
9	Пловдив	14	16	16	16
10	Бургас	14	12	15	18
11	Ст. Загора	5	7	9	10
12	Сливен	5	5	5	6
13	Кюстендил	–	–	7	7

През отчетния период Управителният съвет е имал 31 заседания и е разгледал следните по-важни въпроси:

- Изпълнение на конгресните резолюции;
- Закон за насърчение на местната индустрия;
- Закон за народното здраве;
- Търговия с химикали;
- Ветеринари и химици;
- По износа на вината;
- Унифициране на методите за изследване на урината;
- Грънчарските съдове;
- Химикът и земеделието;
- Подобрене на положението на химиците от Химическия институт при Дирекцията за народно здраве;
- По уволнението на един съюзен член;
- Съюз на техническия печат в България;
- Земетресението в Южна България;

- Фонд „Александър Найденович“;
- Отпразнуване на стогодишнината на френския учен Марслен Бертло;
- Съюзно помещение.

Отчетена е дейността на отделните дружества.

Списанието „Химия и индустрия“ се издава в 1600 екземпляра и има 1448 абонати, от които ученици 585, студенти 56, химици 350, индустриалци и др. 304 и за замяна 73.

Изнесени са следните реферати и научни съобщения:

- „Електротермическото желязодобиване и неговото бъдеще с поглед към българските условия“ от д-р Ас. Азманов;
- „Изследвания върху растежа на кристалите“ от проф. д-р Ив. Странски;
- „Върху константите на някои растителни масла“ от Ил. Квартирников;
- „Особености на адсорбционните съединения“ от проф. д-р Д. Баларев;
- „Един нов метод за добиване на кетони“.

За ръководни органи са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. З. Караогланов, секретар – Д. Весов, касиер – М. Стефанова, и членове – Л. Йоцов и Стр. Стоянов;

Контролна комисия: Ив. Тетевенска, Н. Пенчев, Г. Караиванов;

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов и членове – Ив. Томов, М. Андрейчева, Д. Иванов, Д. Ковачева, Ас. Азманов;

Техническа комисия: председател – Ив. Площакков и членове – М. Бояджиев, Ст. Матеев, Ол. Карабелва и Н. Пушкаров.

(„Химия и индустрия“, год. VII, бр. 1, септември 1928 г., стр. 27–64)

ПЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 21–22 юли 1929 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. В уводното си слово отбелязва, че през отчетния период Управителният съвет е провел 32 заседания, в които са участвали и съюзни членове и са обсъждани професионални въпроси по закона за народното здраве, конференцията за изработване на нови методи и норми за изпитване на храни, напитки и други общо употребяеми продукти и др. Отбелязва, че е утвърден Правилник за професионалната практика на техниците и химиците в индустриалните предприятия, разрешено е на химиците да търгуват с химикали наравно с аптекарите и дрогеристите и др.

В дневния ред на конгреса са включени:

– Научни реферати – „Обяснение изключенията на Хапч-Вернеровата теория за оксимите и критика на методите за определяне на тяхната конфигурация“ от Т. Райкова-Ковачева;

– Професионални доклади – „Институт за заклетни химици“ от Лука Йоцов, „По въпроса за бъдещето списване на съюзното списание „Химия и индустрия“ от В. Огнянов и „Принципи в Закона за народното здраве, глава VIII – хранителни продукти“ от Ил. Цонев.

– Научни съобщения: „Върху истинските смесени органомгнезиеви карбонати“ от проф. д-р Д. Иванов, „Нова ацидиметрична метода за определяне на декстроза чрез Флеминг“ и „Една тегловна метода за определяне на захари от кислорода на Cu_2O “ от проф. П. Д. Хаджиев и „Принос върху изкристализирането на соли върху изоморфни на тях кристали“ от проф. д-р Ив. Странски.

– Организационни въпроси – отчет за дейността и избор на нови ръководни органи.

За председател на конгреса е избран проф. П. Райков. Отчетът за дейността на Управителният съвет през 1928–1929 г. е изнесен от секретаря на Съюза Дим. Весов. Отчетен е следният състав на дружествата в Съюза: Софийско 152, Варненско 24, Русенско 20, Шуменско 7, Плевенско 12, Врачанско 8, Видинско 8, Бургаско 18, Ст. Загорско 18, Сливенско 6, Кюстендилско 7, Пловдивско 16, или всичко 310.

Отчита се дейността по изпълнение на конгресните решения, закона за насърчаване на местната индустрия, законопроекта за народното здраве, съставяне на методи за изследване на хранителните продукти, измененията на проектозакона за народното просвещение, за списанието „Химия и индустрия“, за организиране на лотария и събиране на средства за изграждане на съюзен дом, класирането на химиците при изборните учреждения, за химическата номенклатура, за тютюневия институт и др.

Отчетена е дейността на химическите дружества в София, Варна, Русе, Плевен, Враца, Видин и Стара Загора.

Редакционният съвет отчита, че през отчетната седма година съюзното списание „Химия и индустрия“ се отпечатва в 1600 броя, абонатите са 1465, разпределени както следва: химици 372 (25.4%), индустриалци и занаятчии 135 (9.2%), студенти и ученици 716 (48.9%), разни 242 (16.5%).

По обем и съдържание материалите са разпределени както следва:

съдържание	брой	страници
научни материали	14	181
индустриално-технически материали	11	99
стопанско материали	5	27
професионални материали	13	83
научнопопулярни материали	7	65
аналитични бележки	15	22
научни и други съобщения	52	38
въпроси и отговори	46	9

Отчетът за приходите и разходите е следния:

А. Управление на Съюза

приходи	разходи		
от членски внос (70% от друж. приходи)	30281	канцеларски	1710
	1303	конгресни	9304
		секретар	6000
		касиер	6000
		прислуга	2000
		печатни издания	2260
		членски вноски	500
		всичко	31584

Б. Списание „Химия и индустрия“

приходи		разходи	
абонамент	86871	печат	59908
обявления	6080	експедиция	8573
недобори абонамент	3731	хонорар	15280
недобори обявления	6400	главен редактор	10000
стари годишнини	210	администратор	6000
субсидии	21000	прислуга	2000
дарения	1035	наст. право	6038
		подвързия	350
всичко	125327	всичко	108149

Конгресът е приел следните резолюции: по отчета на Управителния съвет, по реферата на Л. Йоцов на тема „Институт за заклетни химици“, по реферата на Ил. Цонев „Закона за народното здраве“, за бъдещето на сп. „Химия и индустрия“, за Инспектората по химия към Министерството на народната просвета и за учредяване на Институт по тютюнните.

Избрани са следните ръководни органи:

Управителен съвет: председател – проф. Ас. Златаров (58), секретар – Д. Весов (40), касиер – М. Стефанова (39), членове – Г. Рашев (39) и Н. Токлуджанов (58);

Контролна комисия: Ив. Тетевенска (58), Н. Пенчев (39) и М. Андрейчева (58);

Техническа комисия: председател – Ив. Площаков (58) и членове – Р. Матев (20), Н. Бижев (20), О. Карабелева (38) и Н. Пушкарров (38).

Редакционен комитет: председател – В. Огнянов (32) и членове – Ив. Томов (32), д-р Ив. Странски (36), Стр. Стоянов (38), Г. Караиванов (39) и д-р Ас. Азманов (27).

(„Химия и индустрия“, год. VIII, бр. 1, септември 1929 г., приложение стр. 1–40)

ШЕСТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ
20, 21 и 22 юли 1930 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет на Съюза проф. д-р Ас. Златаров.

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. д-р П. Райков.

Конгресът е поздравен с телеграма от съюза „Отец Паисий“ и лично от Н. Загоров, представител на Съюза за повдигане на селото.

Присъства и министърът на земеделието и държавните имоти – Гр. Василев, който в своето приветствие казва, че „между насърчаваните индустрии у нас има много, който внасят от странство полуфабрикати и чрез няколко прости манипулации ги превръщат в готови индустриални произведения. Тия индустрии са паразитни. Според него у нас бе трябвало да се насърчават тия индустрии, които са в тясна връзка с нашето земеделско, скотовъдско, горско и минно стопанства, понеже те намират своите изходни сурови материали в страната. При едно рационално поставяне на тия производства, те ще могат не само да задоволяват местните пазари, но да приготвят произведения и за износ, с което ще допринесат за увеличаване на нашето народно богатство. За рационално поставяне на тия индустрии трябва да използват знанията и способностите на всички интелигентни сили в страната. Не малък дял в това направление се пада на химиците. Въпросът с изучаване състава на почвите, тяхното

торене и приспособяване към дадени земеделски култури, подобриенето на самите култури и пр. са на първо място чисто химически проблеми, които трябва да се решават от химиците. Същото е и с типизирането на нашите земеделски произведения, за да могат да намират постоянни пазари в чужбина.“

На конгреса са прочетени следните реферати и научни съобщения: „Стопанската криза и местната индустрия“ от Р. Матеев, „Върху една нова метода за получаване на фенилмалонова киселина и нейните халогенни производни“ от д-р Ал. Спасов и проф. д-р Д. Иванов и „Биохимия на рака“ от проф. д-р Ас. Златаров.

В отчетния доклад на Управителния съвет се отбелязва, че в Съюза членуват 14 дружества с 336 членове, от които в София 178, Варна 24, Русе 17, Шумен 8, Плевен 18, Търново 12, Враца 8, Видин 9, Бургас 18, Ст. Загора 8, Сливен 6, Кюстендил 5, Пловдив 22 и Казанлък 5.

През годината Управителният съвет е провел 25 редовни заседания. От втората година съществува и Химически съвет, който заседава всяка седмица. Той е разработил методите за изследване на млякото и млечните продукти.

Съюзът на българските химици е колективен член в Съюза на техническия печат, Съюза за повдигане на селото и Комисията за преработване на правилниците в Министерството на народното здраве..

Отчетена е дейността по резолюциите, приети от петия конгрес и дейността на съюзните дружества.

Списанието „Химия и индустрия“ се отпечатва в 1600 екземпляра и изпраща на 1413 абонати, от които 381 химици, 673 ученици и студенти, 284 индустриалци и занаятчии и др. 65 в замяна и 10 в странство.

За избор на ръководно тяло са състезават две листи. Гласували са 59 делегати и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров (58), секретар – Н. Токлуджанов (50), касиер – М. Стефанова (47) и членове – д-р Н. Петков (58) и Н. Кованов(47);

Контролна комисия: Ив. Тетевенска (47), Н. Пенчев (46) и М. Андрейчева (59);

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов (47) и членове – Ив. Томов (47), проф. Д. Иванов (47), Ст. Стоянов (47), Д. Весов (47) и Г. Караивонов (59);

Техническа комисия: председател – Ив. Площаков (59) и членове – Г. Марков (54), Ст. Матеев (54), О. Карабелева (53) и Н. Пушкаров (54).

Конгресът е приел резолюции: по отчетния доклад на Управителния съвет и по списването на съюзното списание „Химия и индустрия“.

По време на конгреса делегатите са посетили фабриката за химически произведения в с. Костинброд с директор Н. Чилов, където са се запознали с едно от големите химически индустриални предприятия у нас.

(„Химия и индустрия“, год. I, бр. 1, септември 1930 г., приложение стр. 1–39)

СЕДМИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 19 и 20 юли 1931 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. Ас. Златаров. Отбелязва, че за 7 години от създаването на Съюза „името на химика у нас се чува постоянно, че химикът стана фактор и неговото мнение се търси и внимателно слуша при разрешаването на всички въпроси от негова компетентност. Между многото придобивки от нас спечелени през тия 7 години аз ще отбележа по-крупните: Закона за народното здраве, Закона за насърчаване на местната индустрия, Правилника за стажа

на химиците в индустриалните предприятия и пр. Нека се надяваме, че библейските гладни години за нашата страна са вече изживени и че вече ще настъпят 7 сити, добри години, а заедно с тях ще настъпят и по-добри години за нас – химиците.“

Сериозен проблем е безработицата. От 500 химици в България, не по-малко от 50 са безработни, което са дължи на „голямата стопанска криза, която бушува в страната ни и която принуди доста много индустриални предприятия да прекратят производството и да изхвърлят на улицата работещите в тях химици.“

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. д-р П. Райков.

Прочетени са следните реферати и научни съобщения: „Новите ферментационни процеси“ от д-р инж. Н. Карамболов, „Горите от техническо и стопанско гледище“ от Ил. Квартирников, „Правилниците за прилагане на Закона за народното здраве“ от Ил. Квартирников, „Разпадане на субституирани β -окси мастни киселини и методи за добиване на дезоксибензоили“ от проф. Д. Иванов, „Нови бактериологически методи и нови аналитични реакции за откриване изкуственото обогряне на вината“ от Н. Карамболов и „Едно черно багрило от никотина на листата на тютюна“ от Д. Дянков.

Отчита се, че в Съюза членуват 325 химици, от които в София 179, Варна 24, Русе 16, Шумен 7, Плевен 16, Търново 12, Враца 7, Видин 5, Бургас 18, Ст. Загора 7, Пловдив 32, Сливен?, Казанлък? и Кюстендил?

Списанието „Химия и индустрия“ се отпечатва в 1600 екземпляра и се изпраща на 1415 абонати.

От 70 делегати са гласували 58 и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. А. Златаров (58), секретар – Н. Токлуджанов (54), касиер – М. Стефанова (57) и членове – д-р Н. Петков (54) и Г. Кованов (48);

Контролна комисия: Ив. Тетевенска (57), Н. Пенчев (58) и М. Андрейчева (58);

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов (58) и членове – Ив. Томов (58), Д. Иванов (58), Стр. Стоянов (58), Д. Весов (58) и Г. Караивонов (58);

Техническа комисия: председател – Ив. Площаков (57) и членове – Г. Марков (58), Ст. Матеев (58), О. Карабелева (54) и Н. Пушкаров (57).

Конгресът приема резолюции по отчета на Управителния съвет и правилниците за прилагане на гл. VIII от Закона за народното здраве.

След конгреса е направена екскурзия до Горска индустрия, Д-во „Орион“ и сечищата в Рила.

(„Химия и индустрия“, год. X, бр. 2, октомври 1931 г., приложение стр. 1–22)

ОСМИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

17 и 18 .07.1932 г., София, Медицинската аудитория на университета

Открива се от председателя на Управителния съвет проф. д-р Асен Златаров, който в приветствената си реч казва:

„Ние живеем във времена тежки, времена на разложение, когато никакви зли сили потискат човека и обществото и не им позволяват да се развият и да намерят изход от положението. Всички знаете, колко неумолимо жестоки са стопанската и социалната криза, чиито последици са толкова тежки и непоносими за днешния човек. А когато човекът е подгонен от немотия, когато животът му за утрешния ден не е обезпечен, той, макар и да носи прозвището homo sapiens, мислещо същество, забравя това си прозвище и се обръща в същество, което живее от днес за утре. А това не може да не се отрази и на неговия морал.

Това разстройство, тази апатия е обхванала нашите политически партии, нашите професионални сдружения и организации. Хората много трудно се събират за да

обсъждат дадени въпроси и, ако се съберат, те разсъждават само върху непосредствения, грубия, делничния интерес. Ние нямаме такива интереси или, доколкото ги имаме, те са дошли случайно в нашата среда. Затова ние живеем със скръбта, че не можем с радостно чувство да се съберем и да мислим за нашата професия, за нашата наука, от които мисли не можем да очакваме благодетелен резултат. Ето защо аз напълно оправдавам слабата работа на нашите дружества през изтеклата година. При подобни условия и най-добрата воля се пречупва: човекът не може да пробива скали с ноктите си. И, понеже вашата дейност не беше жива, не беше жива и нашата дейност.“

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. З. Караогланов.

Изпратена е телеграма до Н.В. Царя на българите в двореца „Евксиноград“, който с телеграма е пожелал ползотворна дейност.

Избрани са комисии по бюджета, по списанието „Химия и индустрия“, по реферата „Националното гориво“, по информиранието на пресата, по разни въпроси и по законопроекта за заклетите химици.

Прочетен е реферат на тема „Течните моторни горива“ от Ст. Матеев.

В отчетния доклад се отбелязва, че Съюзът има 11 дружества с общо 319 членове, от които в София 182, Варна 22, Русе 18, Пловдив 22, Бургас 14, Търново 19, Шумен 9, Плевен 12, Ст. Загора 7, Видин 8 и Враца 6.

Списанието „Химия и индустрия“ се отпечатва в 1600 екземпляра и се изпраща на 1150 абонати, от които 380 химици, 481 студенти и ученици, 181 индустриалци, занаятчии и др. и 62 в замяна, а разпределението по градове е следното: Бургас 30, Варна 40, Видин 7, Враца 8, Горна Оряховица 13, Ст. Загора 60, София 405, Русе 41.

Конгресът приема резолюции по отчета на Управителния съвет, съюзното списание „Химия и индустрия“, съюзната дисциплина, посмъртната каса и за националното гориво.

В избора на ръководни органи са участвали кандидати с две листи. Подадени са 55 бюлетини и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров (55), секретар – Д. Весов (33), касиер – М. Стефанова (27) и членове – Л. Йоцов (30) и Ив Площакков (30);

Контролна комисия: Ив. Тетевенска (30), Н. Пенчев (30), Н. Токлуджанов (30);

Редакционен комитет: гл. редактор – В. Огнянов (30) и членове – Ив. Томов (28), д-р Д. Иванов (55), Стр. Стоянов (30), Н. Пушкаров (30) и Г. Кованов (30).

(„Химия и индустрия“, год. XI, бр. 2, октомври 1932 г., приложение)

ДЕВЕТИ КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 20 и 21 август 1933 г., Варна, театър „Ранков“

Открит е от председателя на варненското химическо дружество Гюлемезов. Председателят на Съюза проф. д-р Ас. Златаров произнася реч и благодари за помощта на варненските предприятия за провеждането на конгреса.

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. П. Н. Райков.

Конгресът е поздравен от ректора на търговската академия във Варна и председателя на търговско-индустриалната камара.

Проф. д-р Ас. Златаров изнася научнопопулярна сказка на тема „Нашата храна“.

Избрани са следните комисии за работа на конгреса: по отчета, по бюджета, по пълномощията, по пресата и по някои въпроси.

В отчета за дейността на Съюза за 1932/33 г. се отбелязва, че в Съюза са включени 11 дружества с общо 318 членове, в това число от София 181, Варна 26, Русе 16, Пловдив

20, Бургас 9, Търново 25, Шумен 9, Плевен 12, Ст. Загора 7, Видин 8 и Враца 5. През годината Управителният съвет е имал 22 редовни заседания. Обсъждани са въпроси по:

- изпълнение решенията на Осмия конгрес като проектозакона за института за заклетите химици, резолюцията за националното течно гориво, посмъртната каса и др.;
- дейността на ветеринарните лекари;
- подновяване на дейността на Химическия съвет при Съюза;
- ръководството на фабриките за растителни масла;
- фонд „А. Найденович“;
- търговия с химикали;
- списване на списание „Химия и индустрия“;
- настаняване на безработни колеги;
- посмъртната каса;
- уволнени колеги;
- установяване на норми за хранителни продукти;
- Закон за вината, спиртните напитки и оцета;
- експерти по винарство;
- Законопроект за химически и химико-технически контрол на хранителни и други продукти;
- Закон за народното просвещение;
- заплатите на химиците в химическите лаборатории;
- Законопроект за индустрията;
- Правилник за техническите ръководители на индустриалните предприятия.

Списание „Химия и индустрия“ се отпечатва в 1600 екземпляра. Има 966 абонати, от които в Бургас 24, Варна 36, Видин 7, Горна Оряховица 11, Стара Загора 42, Пловдив 64, Плевен 18, Русе 40, София 362, Шумен 40, Лом 72, Търново 52 и др.

Проф. Д. Иванов докладва „Номенклатурата на органичните съединения“.

Направени са 5 научни съобщения.

Приет е бюджета за 1933–1934 г.

За избора на ръководни органи са гласували 46 души и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров (44), секретар – Д. Весов (32), касиер администратор – Ив. Беловеждов (32) и членове – Ан. Дянков (31) и Л. Йоцов (42);

Контролна комисия: Т. Райкова-Ковачева (32), Е. Бонев (32) и Т. Иванов (32);

Редакционен комитет: главен редактор – проф. д-р Д. Иванов (31) и членове – Подп. Костов (44), Ив. Парлапанов (32), Ив Попов (32), П. Н. Пенчев (32 и Стр. Стоянов (17);

Техническа комисия: председател – Ст. Николов (32) и членове – Г. Ранков (32), Г. Марков (32), Г. Кованов (32) и д-р Д. Мирев (28).

Вечерта В. Огнянов изнася сказка в летния общински театър на тема: „Въздушната опасност за невъоръженото население“, след което делегатите и гостите са поканени от варненското химическо дружество на другарска вечеря в един от най-добрите ресторанти.

Посетена е стъklarската фабрика в Гебедже.

Приети за резолюции на конгреса по отчета на Управителния съвет и по някои въпроси във връзка с броя на часовете на учителите по химия (не повече от 22 часа седмично) и максималния брой на учениците в една паралелка да бъде 40–50 души.

(„Химия и индустрия“, год. XII, бр. 2 октомври 1933 г., стр. 86–111)

ДЕСЕТИ КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ
15 и 16 юли 1934 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. д-р Асен Златаров. Отбелязва, че се навършват 10 години от основаването на Съюза и преждевременната смърт на секретаря Д. Весов.

В своето встъпително слово той обръща внимание на следното:

„Организационният живот е насъщна необходимост за човека от новото време. Животът е пълен с борби, а отделната личност е слаба и немощна за да се справя с тях. Оставена сама на собствените си сили, тя бива лесно омаломощавана, смазвана и унищожавана. Затова именно се налага обединяването на голяма бройка хора, организирани по професия, наука или общи цели и задачи за постигане. Вие всички имахте случай да чуете или четете програмната реч на министър-председателя. В тази си реч той изложи програмата на правителството за новата организация на страната ни на стопанска база. Той заяви, че професиите ще бъдат търсени, тяхното сътрудничество ще бъде искано и ценено. Новата стопанска организация на страната ни ще бъде изградена върху сътрудничеството на колективните единици за постигане на повече хляб, повече радости, повече слънце в живота. При това положение, за да може нашият Съюз да заеме припадащото му се място в новата организация на страната, се налага обединението на всички разединени химически сили у нас в нашия Съюз. Нашият Съюз изникна върху базата на старото Софийско химическо дружество. Той наследи от него мощта и облика на културно-просветна професионална организация, които му дават правото да претендира за място в нашия обществен, културен и стопански живот. А за това той трябва да бъде една силна, здрава и стегната организация.

Най-ценният фактор на стегнатостта и преуспяването на дадена човешка организация е нейният морал. Нека всички да се проникнем дълбоко от съзнанието за ролята и морала и да се ръководим в съюзните си отношения от него, а не от грубия кариеризъм. Нека всеки от нас съзнае, че организацията дава права на своите членове, но тя иска от тях още отговорности и задължения.. Животът е пълен с борби – човек за човека е вълк, и тия борби похабяват ценното в човека. В своите борби за своето лично облагодетелстване по-слабият морално започва да мисли, че той е всичко, че въвн от него няма други хора равни с неговите способности и достойнства. А с това организацията се превръща в оръдие за кариеристични попълзновения, в арена за борба за надмощие на отделни себелюбиви амбиции. Тук именно трябва да надделее съзнанието за отговорностите пред колективността, съзнанието за организационния морал: повече жертви за другите. За щастие, в нашия Съюз, с много малки изключения, тоя бацил не е можал да пусне корени. Нека сметнем за черно петно в нашия съюзен живот единичните прояви от подобен характер и да ги заличим от паметта си. Управата на Съюза никога не е делила членовете на Съюза на наши и ваши. Тя винаги и с еднаква енергия се е застъпвала за правата на всички членове. В нашия Съюз не трябва да има деление на групи и категории. Никой не трябва да се счита за център, а всеки трябва да даде всичко за общото благо на професията. Нека всички химици в страната, добили висшето си образование в университет или политехника, да се запишат в нашия Съюз. Защото особено днес, при новото прегрупиране на културните, научните и стопанските сили на страната, се налага пълното обединение на химиците, за да може нашата професия да даде своята дан за повдигане на народното благосъстояние и да заеме онова място в нашия обществен живот, което тя напълно справедливо заслужава. Пропуснем ли момента, не се ли явим като единна, обединена и стегната организация, последиците могат да бъдат печални, а, може би, и непоправими за професията ни.“

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. П. Райков.

Конгресът е поздравен от А. Бойчинов от името на обединените фармацевти в България, който казва, че „аптекарското съсловие в България, в името на общия подем, който цели обединяването на всички обществени сили на нацията, в името на този общ подем, ние декларираме, че сме готови да подадем ръка, за да може за създадем повече благополучие, повече благоденствие за нашите професии и за добруването на народа, на който ние всички, вие и ние, служим.“

Конгресът е изпратил телеграми до Н.В. Царя, министър-председателя, министрите на народното стопанство, финансите, просветата и вътрешните работи.

Проф. З. Караогланов е прочел реферат на тема „Деветият международен конгрес по химия, състоял се през м. април 1994 г. в Мадрид“.

Избрани са комисии по пълномощията на делегатите, отчетите, бюджета, устава, резолюциите, посмъртната каса, информиране на пресата и разни въпроси.

В отчета на Управителния съвет се отбелязва, че в Съюза членуват 290 членове, от които в София 167, Варна 21, Русе 19, Пловдив 18, Бургас 10, Търново 15, Шумен 9, Плевен 10, Ст. Загора 7, Видин 8 и Враца 6.

През отчетния период Управителният съвет се е занимавал със следните по-важни въпроси:

- изпълнение на решенията на десетия конгрес – по назначенията и съкращенията на гимназиалните учители по химия, разпространение на съюзното списание „Химия и индустрия“, отстраняване на недостатъците в Закона за вината и спиртните напитки и посмъртната каса;

- Проектозакон за индустрията;

- фонд „А. Найденович“;

- ново изменение на Закона за народната просвета;

- организация на химическите лаборатории;

- подновяване на дейността на Химическия съвет към Съюза;

- Правилник за техническите ръководители в индустриалните предприятия;

- уеднаквяване на службите за индустрия между Министерството на съобщенията, Дирекцията на благоустройството и на народното стопанство;

- въпроса за чужденците в индустрията;

- встъпване в длъжност на новия директор на народното здраве;

- заседанията на висшия съвет за вината и спиртните напитки;

- срещи на членове на Управителния съвет с министрите на народното стопанство, вътрешните работи и народното здраве.

Направени са научни съобщения от проф. д-р Ив. Странски – „Статистическо извеждане на Гибс-Вулфовото правило“, от д-р Ас. Спасов – „Действие на изопропил магнезиевия хлорид върху естерите“ и от д-р С. Каишев – „Статистическо извеждане на линейната скорост на кристализирането“.

Съгласуван е съюзният Устав съгласно изискванията на Закона за юридическите лица.

Прочетен е реферат на тема „Химическата индустрия на България“ от Д. Минков.

Избрани са следните ръководни органи:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров, подпредседател – инж. Л. Йоцов, секретар – М. Стефанова, касиер – Ив. Митев, редактор – В. Огнянов, членове – Стр. Стоянов и Ив. Площак и запасни членове Г. Радев и инж. Т. Иванов.

Контролна комисия: Кр. Илиев, инж. Н. Токлуджанов, Н. Пенчев и запасни членове Д. Славчев и Ст. Матеев.

Редакционен комитет: М. Андрейчева, Т. Райкова-Ковачева, Г. Кованов и Д. Иванов-Далев.

Приети са резолюции по търговията с химикали, лечебни препарати и силно действащи вещества и по положението на химиците.

(„Химия и индустрия“, год. XIII, бр. 1, септември 1934 г., прил.)

ЕДИНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 14 и 15 юли 1935 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. д-р Асен Златаров. Отбелязва, че Управителният съвет е събрал в един свитък приетите през последните 10 години от основаване на Съюза конгресни резолюции, мотивирани изложения, искания, проекти за закони, правилници и др. Спира се на някои основни въпроси като: сливане на химическите лаборатории, газовата отбрана, свободния университет, мястото на химика като преподавател в средношколското обучение, безплатния стаж на химиците и техните права и др.

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. П. Райков.

Конгресът е поздравен с телеграми от управителя на БЗК банка и Съюза на аптекарите и лично от представители на Научно-приложното дружество, Дружеството на ветеринарните лекари, Съюза на агрономите в България и Дружеството на българските лесовъди.

Избрани са комисии по отчета, бюджета, пълномощията, печата, посмъртната каса, търговията с химикали, химическите лаборатории в земеделските опитни станции и по разни въпроси.

Конгресът изпраща поздравителни телеграми до Н.В. Царя, министър-председателя и министъра на народното просвещение и е получил поздравителни телеграми от Н.В. Царя и министър-председателя А. Тошев.

Изнесени са следните реферати: „Анализ и структура на химичното познание в учебния процес“ от Кр. Илиев и „Векът на лекия метал“ от проф. Ив. Трифонов.

В отчета се отбелязва, че в Съюза членуват 11 дружества с общо 285 членове, от които в София 166, Пловдив 16, Търново 15, Враца 5, Видин 8, Русе 19, Варна 21, Шумен 9, Ст. Загора 7, Плевен 10 и Бургас 10.

През отчетния период Управителният съвет е провел 34 заседания и са обсъждани въпроси за:

- изнасяне на съюзните искания;
- организиране на професиите;
- началниците на индустриалните отдели при търговско-индустриалните камари и инспекторите по индустрията към Министерството на народното стопанство;
- заплащане на стажа в индустриалните предприятия;
- сливане на химически лаборатории;
- газовата отбрана на невъоръженото население;
- търговия с химикали;
- програма за средните учебни заведения;
- правата на химиците в митниците;
- посмъртната каса;
- конкурс по фонда „Ал. Найденович“;
- дейността на химическите дружества.

Списание „Химия и индустрия“ се отпечатва в 1200 екземпляра. Броят на абонатите е 773, от които ученици и студенти 187, в обмен с други списания се изпращат 38 и на официални учреждения и някои читалища 15.

За избор на управителни органи са подадени 37 бюлетини, от които 2 бели и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров, подпредседател – инж. хим. Л. Йоцов, секретар – М. Стефанова, касиер – Ив. Митев, редактор – В. Огнянов и членове – Ив. Плошаков и Стр. Стоянов;

Контролна комисия: председател – Кр. Илиев и членове – инж. хим. Н. Токлуджанов и Н. Пенчев;

Редакционен комитет: Т. Райкова-Ковачева, М. Андрейчева-Ванкова, Д. Винков и Г. Кованов.

Приети са резолюции по търговията с химикали, по положението на химиците в митниците, по реорганизацията на земеделските опитни институти в България и по мястото на химията като учебен предмет в нашите училища

(„Химия и индустрия“, год. XIV, бр. 1, септември 1935 г., стр. 55–91)

ДВАНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 19, 20 и 21 юли 1936 г., София, Физическата аудитория на университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. д-р Ас. Златаров. В приветственото си слово той отбелязва: „И през тази година нашият обществен живот продължава да се развива под знака на случайните хрумвания и експерименти на застаналите начело на политическата структура на нашата страна. Хрумвания и експерименти, които увеличиха и задълбочиха още повече стопанския и културния хаос в страната, докато, най-последно, положението стана толкова непоносимо, че държавният арбитър трябваше не само да му тури край, но и да вземе мерки за възстановяване на старото положение. Провъзгласената на 19 май обнова трябваше да се обнови. Създадените масово, като фабрично производство, закони, наредби и правилници трябваше да се поправят, допълват, отменяват, защото те се оказаха неприложими към нашата действителност, несмилаеми за обществения стомах на българина.“

Спира се на следните основни въпроси:

- за техническото ръководство на индустриалните предприятия;
- „реформата“ в Министерството на земеделието;
- просветното дело, безпътицата и хаоса в образователната система;
- защитата на извън ведомствените професионално-научни организации („Истинско държавно сътрудничество значи привличането безплатно и безкористно сътрудничество на сдружената интелигенция за преуспяването на страната.“)

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. П. Райков.

Поздравления поднасят от името на министъра на народното просвещение, министъра на земеделието и Аптекарския съюз.

Изпратена е телеграма до Н.В. Царя и министър-председателя. През отчетния период Управителният съвет е насочил вниманието си към следните основни въпроси:

- техническото ръководство на индустриалните предприятия;
- положението на химиците в земеделските опитни станции;
- положението на химиците в митниците;
- въпроса за училищната програма;
- за равнопоставеност на химиците и инженер-химиците;
- за ликвидиране на посмъртната каса;
- за запазване правата на химиците в търговията с химикали;
- за самостоятелността на професионалните организации;

В Съюза членуват 10 дружества с общо 284 членове, от които в София 166, Пловдив 15, Търново 13, Враца 7, Видин 8, Русе 14, Бургас 11, Варна 21, Шумен 18, Плевен 11.

Списанието „Химия и индустрия“ се издава в 1200 екземпляра и има 738 абонати и 62 броя се изпращат безплатно и в замяна.

Изнесен е реферат на тема „Общи проблеми на местната индустрия“ от Д. Минков.

Конгресът е поздравен с телеграма от Н.В. Царя и министър-председателя А. Тошев.

За избор на ръководни органи са гласували с 42 бюлетини и са избрани за:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров (42), подпредседател – Радослав Матев (32), секретар – Ст. Георгиев (32), касиер – Ив. Митев (33), редактор – В. Огнянов (41), членове – Ив. Площаков (40) и Георги Радев (32) и запасни членове – Г. Кованов (42) и Ст. Матеев (42);

Контролна комисия: Кр. Илиев (42), Ив. Токлуджанов (42) и Н. Пенчев (42);

Редакционен комитет: М. Андрейчева-Ванкова (32), Т. Райчева-Ковачева (32) и Кр. Кулелиев (32);

Запасни членове: К. Анчев (42), Д. Минков (42) и Ив. Паунов (42).

Конгресът е приел резолюции по отчета на Управителния съвет, мястото на химията в програмите на нашите учебни заведения, газовата отбрана на населението и положението на химиците при митниците.

(„Химия и индустрия“, год. XV, кн. 1, септември 1936 г., стр. 49–83)

ТРИНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 18 и 19 юли 1937 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът се открива от подпредседателя на Управителния съвет Р. Матев. Със ставане на крака и „Бог да прости“ делегатите почитат паметта на починалия председател проф. д-р Асен Златаров.

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. П. Райков.

Конгресът изпраща следната поздравителна телеграма до Н.В. Царя: „Тринадесетият редовен конгрес на Съюза на българските химици счита за свой отечествен дълг да поднесе своите поздравии на Ваше Величество и Ви пожелае здраве, бодрост и дългоденствие, да водите успешно съдбините на нашата скъпа родина за да може науката и техниката у нас да се издигнат на оная висота, която е необходимо условие за свободата, целостта и величието на България“.

Председател на конгреса е проф. П. Райков.

Избрани са комисии по пълномощията, отчета, бюджета, съюзния печат и разни въпроси.

През отчетния период дейността на Управителния съвет е насочена към решаване на въпроси, свързани с положението на химиците в митниците, назначаване на учителите по химия, службата на химиците в опитните станции, търговията с химикали и лекарства, контрола на хранителните продукти, приравняване правата на университетските химици с химиците, завършили технически училища, положението на химиците във войската, закупуване на съюзен дом – апартамент на ул. „Бенковски“ № 12а в София, международните връзки на Съюза, паметно траурно утро за проф. д-р Ас. Златаров, даренията от дружествата на химиците за съюзния дом.

В Съюза членуват 11 дружества с общо 274 членове, от които от София 171, Пловдив 18, Варна 24, Бургас 11, Видин 8, Враца 6, Плевен 7, Търново 14, Шумен 9, Русе 17 и Ст. Загора 6.

Отбелязана е дейността на дружествата на химиците в София, Варна, Пловдив, Видин, Ст. Загора, Бургас, Търново, Русе, Шумен и Плевен.

Участниците в конгреса поднасят цветя на гроба на проф. д-р Ас. Златаров.

Конгресът е поздравен с телеграми от дружеството на химиците в Русе и студентите химици.

Изнесени са следните реферати: „Метод и схема в учебния процес по химия“ и „Програмата по химия в нашето основно и средно образование“ от Кр. Илиев и „Мястото на химика във въздушно-химичната отбрана на населението“ от д-р З. Ганов.

Списанието „Химия и индустрия“ се издава в 1200 екземпляра и има 673 абонати, от които 186 ученици и студенти, а 15 се изпращат безплатно.

За избор на ръководни органи са предложени две листи, гласувано е с 38 бюлетини. Избрани са следните лица: Управителен съвет – председател проф. Захари Караогланов (38), подпредседател Радослав Матев (22), секретар Георги Радев (22), касиер Б. Дучевски (22), редактор В. Огнянов (22), членове Ив. Плошаков (22), Н. Пенев (22) и запасни Ст. Матеев (22) и Анг. Стоименов (22); контролна комисия – Кр. Илиев (22), Н. Токлуджанов (22) и Н. Пенчев (22); редакционен комитет – Кр. Кулелиев (38), Т. Райкова-Ковачева (22), д-р З. Ганов (22) и д-р Д. Мирев (22).

Приети са следните резолюции:

– По отчета на Управителния съвет, в която се препоръчва: „Най-после и самите членове на съюза не трябва да се подават на настъпилата апатия в нашия обществен живот, което е признак на упадък във всички болни, преходни времена. Химикът, уверен в своите знания, използващ авторитета, компетентността и връзките си, трябва да се стреми сам да се наложи при всички случаи, където е необходимо, а не да чака да бъде извикван по силата на закони и наредби. По този начин благодарение на своите лични качества той ще бъде повече ценен и тачен“;

– По редактирането на съюзното списание „Химия и индустрия“, в която се препоръчва „в списанието да се отпечатват и чисто научни приноси, авторите на които вместо хонорар да ползват по 50 безплатни отпечатъци“ и „да се подсилят отделите със съестно-химически и химико-педагогически статии, както и със статии из практическата дейност на химиците: митници, хигиенни и технически лаборатории, опитни станции и пр.“;

– По рефератите на д-р З. Ганов за „Въздушно-химичната отбрана на населението и участието на химика в нея“ и на Кр. Илиев върху „Метода на обучението по химия и мястото, което химията заема в програмите в нашите училища“.

(„Химия и индустрия“, год. XVI, бр. 1, септември 1937 г., стр. 47–80)

ЧЕТИРИНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

17–19 юли 1938 г., София, Медицинската аудитория на университета

Открит е от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. В уводното си слово отбелязва, че целта на Съюза е „да се грижи за правилното развитие на химичните науки и практика в България“; „да защитава моралните и материалните интереси на своите членове“.

В България са подценени знанията и възможностите на химиците. Те нямат право да търгуват с химикали, тъй като това право е дадено на аптекари, дрогеристи и търговци, лишени са от правото да ръководят химически предприятия, а правото за контрола на хранителните продукти е дадено на агрономи, ветеринари и лекари. Спира се и на някои организационни въпроси за включването на по-голям брой химици в състава на Съюза и за преодоляването на противоречията между химиците и инженер-химиците членуващи в БИАД.

За председател на конгреса е избран проф. Пенчо Райков. От конгреса е изпратена телеграма до цар Борис III, с която го уверяват, че химиците „ще продължават да работят за процъфтяването на химическата наука и практика в България за благо на българския народ“. До конгреса са изпратени поздравителни телеграми от министрите на търговията Никифоров, на вътрешните работи Николаев, и на народната просвета, прочетена от главния инспектор Рашков, от химическото дружество на Югославското кралство Коста Тодорович, от дружеството на химиците в Русе, от студентското химическо дружество със секретар Бойнова и от Всебългарския съюз „Отец Паисий“.

Заслужава да се отбележи писмото на дългогодишния активен член на Съюза и учител по химия Иван Томов от Пловдив, който призовава към „солидарност и единение“ и прави дарение на всичките си учебници за 3, 4, 5, 6, 7 и 8 класове, които се намират на склад, и от продажбата на които ще се получат 140000 лв., и правата си за собственост на същите, с което ще се осигуряват годишни приходи от 80000 лв. Той подарява и застроено място от 360 кв. метра в София на ул. „Янтра“ № 22, на което да се построи съюзна сграда. С доходите от даренията се образува фонд, който да послужи за създаване на „Подвижна библиотека“, „Ученическа библиотека“, „Награди за подпомагане на студенти химици“, „Подпомагане на химици-членове на Съюза“ и „Хоноруване статии“. Конгресът го избира за „почетен и благодетелен член“.

След откриването на конгреса с молебен е осветен съюзният дом – апартамент на ул. „Бенковски“ № 12а в София.

Отчетният доклад за дейността на Съюза през 1937–1938 г. е прочетен от Васил Огнянов. Основно място в него заемат въпроси, поставяни пред Министерството на просветата: за часовете по химия в гимназиите, за реалното и класическото образование, за даване часове по химия на нехимици, за инспектората по химия, за опреснителни курсове на учителите химици, за конкурсните изпити на учителите и др., а така също и пред други ведомства като: Дирекцията на народното здраве, Противовъздушната и химическата защита, млечната централа, митниците и др.

Организационното състояние на Съюза е следното:

№	дружество	1936–1937 г.		1937–1938 г.	
		членове	отчетени	членове	отчетени
1	София	160+11	83	186+10	141
2	Пловдив	19	14	17	14
3	Варна	24	16	23	17
4	Бургас	11	11	13	12
5	Видин	8	8	9	8
6	Враца	6	6	7	7
7	Плевен	7	7	10	10
8	Търново	14	8	13	9
9	Шумен	9	9	11	11
10	Русе	17	17	26	26
11	Стара Загора	6	6	8	6
12	Перник	–	–	7	6
13	Дупница	–	–	7	6
14	Казанлък	–	–	15	15
15	Габрово	–	–	11	–
16	управителен съвет	–	–	16	6
	общо	280+11	185	377+10	294

Съюзното списание „Химия и индустрия“ се отпечатва в 1200 екземпляра, а броят на абонатите в края на годината е 942, от които 588 са редовни и 300 ученически.

По обем и съдържание статиите са разпределени, както следва:

съдържание	брой	страници
научни материали	15	163
индустриално-стопански материали	18	152
професионални материали	8	88
педагогически материали	7	31
научнопопулярни материали	4	28
по противовъздушна и химическа отбрана	5	23
биографии	5	30
научни и други сведения	15	31
аналитични бележки	8	31
книжнина	–	8

На конгреса са изнесени реферати от инж. хим. Йордан Чолаков – „Съществуват ли условия за създаване на целулозна индустрия в България“, от инж. хим. Петко Николински – „Химията в каучуковата индустрия“, от Иван Михайлов – „Родно гориво“ и от Ст. Стефанов – „Модерни схващания за тривалентния въглероден атом като заместник на класическия четривалентен атом“.

Конгресът приема следните резолюции: по отчета на Управителния съвет, по редактирането на съюзното списание „Химия и индустрия“, по апела „Химия и индустрия“, по реферата „Родно гориво“, по реферата „Химията в каучуковата индустрия“ и по програмата „Химията в средните училища“.

Конгресът избира: Управителен съвет – председател – проф. З. Караогланов (58 гласа), подпредседател – Радослав Матев (34), секретар – Христо Хинков (55), касиер – Борис Дучевски (34), редактор – Васил Огнянов (36), членове – Кръстю Илиев (33) и Николай Пенев (32); контролна комисия – Кръстю Кулелиев (34), Никола Пенчев (34) и Богдана Бончева (34 гласа); редакционен комитет – Теодора Райкова Ковачева (34), Иван Михайлов (59), Йордан Чолаков (59), Кирил Анчев (26); запасни – Олга Чолакова (34) и Цветан Стайков (34).

(„Химия и индустрия“, год. XVII, бр. 1, септември 1938 г., стр. 38–48)

ПЕТНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 16–18 юли 1939 г., София, салон на кино „Славянска беседа“

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. В приветствената си реч той отбелязва следното: „Животът все повече изтласква на първа линия една наука, която се оказва от съществено значение както за изграждане на един правилен и пълен мироглед, така и за стопанското развитие и военната мощ на народите. Тази наука се нарича химия“. „Държавите, в които тази наука е преуспявала в миналото, правят всичко възможно за нейното преуспяване и в съвременния живот“. Дава за пример нейното развитие в Германия, Италия и Русия. Прави печалната констатация, че развитието на приложната химия в България не е вървяло в такт с нуждите и изискванията на времето и че „фатална грешка правят онези, които твърдят, че нашето стопанско развитие трябва да спре изключително на този етап на развитие – земеделското производство“. Посочва и недостатъците на законодателството, което

ограничава използването на възможностите на българския химик. „Достоинството ни като културен народ, който трябва да тачи политическата и стопанската си свобода, налага да строим всичко, което води до засилване участието на приложната химия в нашия стопански живот. Защото в противен случай нас ни заплашва съдбата на колония.“

Отделя особено внимание за отношенията между Съюза на българските химици и Дружеството на инженер-химиците към СБИА и възможностите да се обединят за съвместна дейност.

В дневния ред са включени организационни и научно-приложни въпроси.

Организационните въпроси се налагат от новите изисквания и нужди на живота Съюзът да се пригоди към големите задачи, които има да решава.

Прочетени са следните реферати: „Витамини и хормони“ от Б. Дучевски, „Причини, условия и перспективи за създаване на нови индустриални производства у нас“ от З. Ганов, „Химия на земята“ от д-р Ас. Азманов, „Положението на химика в индустрията“ от д-р Г. Пожарлиев и „Химия и растителна защита“ от Ив. Михайлов.

Конгресът избира следните ръководни органи: Управителен съвет – проф. Ив. Странски (председател), инж. Ив. Парлапанов (подпредседател), Д. Мирев (секретар), А. Стоименов (касиер); редакционен комитет – проф. Ив. Трифонов (главен редактор) и членове – Е. Бончев, Г. Вазов.

(„Химия и индустрия“, год. XVIII, кн. 1, септември 1939 г., стр. 2–10)

ПРЕГОВОРИ МЕЖДУ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ И ДРУЖЕСТВОТО НА ИНЖЕНЕР-ХИМИЦИТЕ

Представители на Съюза на българските химици – проф. З. Караогланов, председател, Хр. Хинков, секретар, и други членове на Управителния съвет, и на Дружеството на инженер-химиците – инж. д-р Ас. Иванов, председател, инж. Л. Стоименов, секретар, Б. Гъбев и Хр. Бояджиев, са провели 6 съвместни заседания с цел да търсят възможности за сближаване на двете организации и да обединят своята дейност.

Необходимостта от обединяване усилията на химиците и инженер-химиците в България срещу редица аномалии, съществуващи в стопанския и обществения живот.

През 1939 г. броят на инженер-химиците в България е 256, а през текущата учебна година 108 души са следвали индустриална химия в различни страни.

Недостатъчни са учителите по химия в България. Не достигат 50–60 души и преподаването по химия се възлага на нехимици, а на инженер-химиците не се позволява да стават учители. Съществуват много несъответствия в химическата практика, които се дължат на приетите закони като контролът на хранителните продукти е иззет от химиците и възложен на ветеринарите.

Правят се ограничения за химиците при производството на химикали и химико-фармацевтични препарати и не се разрешава вносът и търговията с такива продукти.

Университетските химици не се допускат до техническото ръководство на индустриалните предприятия, а в химически предприятия се допускат за ръководители машинни и електроинженери.

Противовъздушната и химическата защита на населението използва подготовката на много специалисти, но не и на химиците.

В резултат на преговорите се стига до извода, че „двете организации ще съумеят да разчистят причините, които са ги разединявали досега, ще се обединят за координирана дейност из всички въпроси на нашата химическа практика, ще образуват един мощен

химически съюз и ще заработят със задружни усилия за извоюване на българския химик такова положение и роля в нашия стопански и културен живот, какъвто химиците от много други държави с право и достойнство са извоювали“.

(„Химия и индустрия“, год. XVIII, кн. 1, септември 1939 г., стр. 16–22)

ШЕСТНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 29.09.–1.10.1940 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. Ив. Странски, който пожелава на делегатите единение, творческа и ползотворна работа за благо на българския химик и българската химия.

Конгресът почита паметта на основателя на преподаването по химия в университета, основател на първото българско химическо дружество и родоначалник на Съюза на българските химици – проф. д-р Пенчо Райков, починал през м. юни 1940 г.

За председател на бюрото на конгреса е избран инж. Л. Йоцов. Избрани са и комисии по отчета на Управителния съвет, пълномощията, бюджета, ревизията на касата, съюзното списание, информацията и резолюциите.

Конгресът е поздравен от името на Съюза на германските химици, министъра на войната, Инженерно-архитектната камара, техниците със средно образование, Софийското дружество за противовъздушна отбрана, Съюза на българските инженери и архитекти, Дирекцията за народно здраве, кмета на София, Дружеството на лесовъдите и Софийската търговска индустриална камара и са прочетени телеграми на министрите на финансите, търговията, железниците и на Общия съюз на българските индустриалци.

Конгресът е изпратил телеграма до Н.В. Царя, министър-председателя и министър на народната просвета и до министрите на вътрешните работи, финансите, благоустройството, търговията, земеделието, железниците и войната.

Прочетени са следните реферати и научни съобщения: „Метална керамика“ от проф. Ив. Трифонов, „По въпроса за хляба“ от д-р Ив. Попов и „Обучението и възпитанието в германските горни училища“ от Г. Кандиларов.

През отчетния период в Съюза се членували 15 дружества с общо 312 членове, от които от Бургас 10, Варна 24, Видин 6, Враца 7, Габрово 10, Дупница 6, Казанлък 16, Перник 6, Плевен 10, Пловдив 17, Русе 26, София 220, Стара Загора 11, Търново 11 и Шумен 11.

През годината Управителният съвет е имал 35 заседания, на които са разглеждани текущи въпроси по създаване на млечна централа в София, назначаване на учители по химия, нецелесъобразното използване компетентността на химиците в митниците, по правилното използване на химиците в армията, увеличение на заплатите и броя на химиците в Дирекцията за народно здраве, участие на университетските химици в техническото ръководство на индустриалните предприятия, изравняване заплатите на химиците в земеделските опитни станции и в лабораториите, подведомствени на Дирекцията за народно здраве с тия на съответния ранг висшести, заемащи други служби, и на химици от други ведомства, абониране за чуждестранни списания при изгодни условия, организиране на съюзна библиотека, подреждане на картотеката, архива на счетоводството и документацията на Съюза и др.

Съюзното списание „Химия и индустрия“ се издава в 1200 екземпляра, има 1121 абонати, от които ученици и студенти 336.

Управителният съвет е поддържал връзки с Белградското химическо дружество, Съюза по индустриална химия във Франция, Съюза на немските химици, Германското химическо дружество и др.

На конгреса са изнесени и 6 научни доклада от германски участници от Дармщадт, Бон, Хайделберг, Лудвигсхафен и Берлин.

За избор на ръководни органи са гласували с две листи 82 делегати и са избрани следните лица: Управителен съвет – председател Р. Матов, подпредседател инж. Б. Дучевски, секретар Г. Кандиларов, касиер Ц. Стефанов, редактор инж. Й. Чолаков, членове – инж. Г. Рашев, инж. Ив Парлапанов и запасни Л. Кърджиев, Хр. Начев; контролна комисия – председател Христо Хинков, членове инж. Ас. Азманов, Б. Бончева и запасни Н. Каракунева, Ж. Антонов; членове на редакционния комитет – д-р З. Ганов, Ив. Михайлов, Б. Илиева и д-р Н. Николов.

Конгресът приема резолюции по отчетите на управителните тела и по съюзното списание.

(„Химия и индустрия“, год. XIX, кн. 1, септември 1940 г., стр. 58–89)

ГОДИШНО СЪБРАНИЕ НА СОФИЙСКОТО ХИМИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО

„В две заседания на 1 и 9.02.1940 г. при повишен интерес и небивало до сега стечение на дружествени членове, софийското химическо дружество има своето годишно събрание, на което избра ново управително тяло (настоятелство и контролна комисия). В заседанието на 1 февруари (гласували 131 членове) за председател и подпредседател на дружеството се получи разногласие, вследствие на което гласуването за тях се повтори на 9 февруари при участието на още по-голям брой гласове (141 души).

Избрани бяха: настоятелство – председател проф. Захари Караогланов (78), подпредседател Стоян Георгиев (141), секретар д-р инж. Ростислав Каишев (66) и касиер д-р Пенко Петков (75); контролна комисия – Иван Гълъбов (65) и Боян Бончев (66)“.

(„Химия и индустрия“, год. XVIII, кн. 6, февруари 1940 г., стр. 295)

ОТЧЕТ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ ЗА 1940–1941 СЪЮЗНА ГОДИНА

През 1940–1941 г. Съюзът на българските химици работи при трудни военновременни условия. Четири души от Управителния съвет – подпредседателят, секретарят и касиерът, а след това и председателят са мобилизирани.

Направени са постъпки пред Министерството на вътрешните работи и народното здраве да се разреши провеждането на редовния конгрес, но е получен отговор, че не се разрешават никакви конгреси. Въпреки това Съюзът продължава своята дейност и се отчита пред членовете си.

През отчетната година са проведени срещи на асистенти и професори с представители на лабораторните химици и с дружеството на инженер-химиците.

Правени са постъпки: пред Министерството на земеделието и държавните имоти, в резултат на което са открити 5 нови длъжности за химици по почвите, тютюна и растителната защита, за откриване на нова длъжност за химик и един стажант химик при лабораторията на Софийската търговско индустриална камара, пред министъра на вътрешните работи и народното здраве за откриване на лаборатории в Добруджа,

Македония и Беломорието, за намаляване годините за пенсия на лабораторните химици, пред Министерството на просветата за назначаване на главен инспектор по химия и на доцент по земеделска химия, пред Министерството на войната да се дават подходящи длъжности на мобилизираните химици, за уреждане на стипендии за обучение на съюзни членове в Германия и за възстановяване мястото на управителя на общинската химическа лаборатория.

Отбелязват се трудностите по отчитането на членския внос – от 14 дружества не са отчетени 5, а останалите са частично отчетени.и от 375 членове на съюза напълно отчетени са 120.

(„Химия и индустрия“, год. XX, кн. 3–4, септември-октомври 1941 г., стр. 174–180)

Редакционният комитет на списанието „Химия и индустрия“ в състав Й. Чолаков, Н. Пенчев, Б. Илиев, Ив. Михалов и Н. Николов отчитат, че през 1940–1941 г. – 19-тата годишнина от началото на издаването, списанието се отпечатва в 1300 екземпляра и има 1218 абонати, които за 1941 г. са намалели до 1098. Направени са известни изменения в съдържанието на списанието. Отделя се повече място на статии с общ характер по химико-технологични и народостопански проблеми. Списанието не трябва да бъде само строго научно и професионално. Почти половината от читателите на списанието са ученици и студенти. Поради тази причина се предвижда да бъде увеличен дялът на статиите с научнопопулярен характер, научно-техническите съобщения, историята на химията и др.

Отбелязва се, че списанието трябва да служи не само на химията, но и на индустрията. В него трябва да се отразява повече съюзният и професионалният живот. Препоръчва се на секретарите на дружествата да изпращат за публикуване повече информации и съкратени извадки от протоколите.

(„Химия и индустрия“, год. XX, кн. 6, февруари 1942 г., стр. 287–290)

СЕДЕМНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 19 и 20 юли 1942 г., София, Медицинската аудитория на университета

На конгреса се отчитат съюзните 1940/41 и 1941/42 г. През 1941 г. не е свикван конгрес, тъй като с постановление № 31 от 1.08.1941 г. Министерският съвет е разрешил на ръководните тела и подразделенията им, заедно с проверителните съвети, да упражняват правата на общите събрания, дадени им по закона за професионалните организации. Въпреки че е чисто културно-просветна организация, Съюзът на българските химици се подчинява на това министерско постановление и ръководните органи на Съюза продължават своята дейност с една година.

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет Ив. Матев. За председател на бюрото е избран проф. З. Караогланов.

В отчета се отбелязва неспокойното военно време, многократните и продължителни мобилизации на председателя, секретаря, касиера и други членове на ръководните органи на Съюза, с което е нарушена нормалната работа.

Положени са усилия за основаване на дружество в новоосвободените земи, но е основано само едно дружество в Скопие с 10 члена.

През отчетния период дейността на Управителния съвет е била да се грижи за защита на професионалните интереси на членовете си, за издигане материалното положение на Съюза и засилване участието на химиците в стопанския живот на страната.

Броят на химиците в България е около 800, а членовете на Съюза по дружества и общо през последните години са следните:

№	дружество	1939–1940 г.		1940–1941 г.		1941–1942 г.	
		редовни	неред.	редовни	неред.	редовни	неред.
1	Бургас	8	2	6	–	9	–
2	Варна	16	8	15	–	18	–
3	Видин	5	1	5	–	5	1
4	Враца	7	–	5	2	6	1
5	Габрово	4	6	12	–	6	–
6	Дупница	6	–	7	–	6	–
7	Казанлък	16	–	13	–	15	–
8	Пловдив	16	1	16	–	14	6
9	Плевен	10	–	10	–	12	–
10	Перник	6	–	6	–	5	–
11	Русе	26	–	23	–	20	–
12	Стара Загора	11	–	6	–	12	–
13	Скопие	–	–	–	–	10	–
14	София	175	45	157	80	141	63
15	В.Търново	–	11	6	–	9	–
16	Шумен	11	–	12	–	9	–
	общо	317	74	297	82	295	71

На конгреса са прочетени следните реферати: „Значението на българската индустрия в мирно и военно време и възможностите за задоволяването и със суровини и материали“ от З. Ганов и „Строеж на реално-кристалните системи“ от проф. Д. Баларев.

Освен това са изнесени научни доклади и съобщения от скопския делегат Илия Цонев и доклади по законопроектите за народното просвещение и за занаятите и за положението на лабораторните химици.

За избирането на ръководни органи са гласували 60 делегати. Избрани са: Управителен съвет – председател Радослав Матев (59), подпредседател Борис Дучевски (59), секретар Кирил Анчев (55), касиер Цонко Стефанов (60), редактор Йордан Чолаков (59), членове Лука Йоцов (53) и Стефан Матеев (59) и запасни Илчо Христов (59) и Над. Каракунева (60); контролна комисия – Христо Хинков (54), Богдана Бончева (60) и Никифор Бабачев (60) със запасни Жейно Антонов (60) и Иван Найденов (60); редакционен комитет – Бистра Илиева (60), Иван Михайлов (60), Петко Николински (60) и Стефан Стефанов (60).

(„Химия и индустрия“, год. XX, кн. 10, юни 1942 г., стр. 433–434; год. XXI, кн. 5, януари 1943 г., стр. 158–160); год. XXI, кн. 6, февруари 1943 г., прилож. стр. 1–16)

ОСЕМНАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ юли 1943 г., София

Списание „Химия и индустрия“ в год. XXI, кн. 9 от м. май 1943 г., стр. 285, съобщава, че Министерството на вътрешните работи и народното здраве разрешава на Съюза на българските химици да свика своя XVIII редовен конгрес, като датата и дневният ред ще бъдат съобщени в следващия брой, но в него няма информация за конгреса.

В год. XXII, кн. 1 от септември 1943 г., стр. 30 и 31, е поместен текстът на следната телеграма, отправена от конгреса до Н.В. цар Борис III:

„XVIII-ти редовен конгрес на Съюза на българските химици счита за свой върховен дълг да поднесе на Ваше Величество дълбоката си почит и да Ви пожелае здраве и дълголетие за успешно водене съдбините на обединена и велика България. Конгресът се осмелява да Ви увери, че българският химик ще продължи да работи за процъфтяването на химическата наука и практика в България за благото на обединения български народ. Председател на конгреса: проф. Д. Иванов“.

На отправената телеграма е получен следният отговор:

„Проф. Д. Иванов – Председател на конгреса на Съюза на българските химици. Вам и на българските химици благодаря сърдечно за приветствията от съюзния Ви конгрес. На всички Ви изпращам Моя искрен поздрав, като Ви пожелавам ползотворна дейност за процъфтяването на химичната наука и практика в България. Царят.“

В следващия брой на сп. „Химия и индустрия“, год. XXII, кн. 2., октомври 1943 г., се съобщава, че по предложение на тогавашния министър на земеделието и държавните имоти инж. Хр. Петров е награден инж. Борис Дучевски – председател на Съюза на българските химици, за неговата неуморна 17-годишна дейност по въвеждането на изкуствените торове в нашето земеделие, с орден „За гражданска заслуга – IV степен“. Грамотата, която съпътства наградата, има следният текст:

„№ 3763, Ний Борис III, с Божия милост и народна воля Цар на Българите, в знак на нашето особено благоволение, награждаваме г-н инж. Борис Дучевски, главен представител на германския азотен синдикат за България с офицерския кръст от нашия народен „Орден за гражданска заслуга“. Заповядваме да му се даде настоящата Грамота, скрепена с печата. София, 19 юли 1943 г. Канцлер на ордените: не се чете. Секретар: не се чете“.

(„Химия и индустрия“, год. XXI, кн. 9, м. май 1943 г., стр. 285)

ФОНД „ХИМИК“ ПРИ СЪЮЗА НА ХИМИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ

В сп. „Химия и индустрия“, год. XXI, кн. 10 от м. юни 1943 г., е публикуван отчетът на Управителния съвет на фонд „Химик“ при Съюза на химиците в България, учреден от Ив. Томов с нотариален акт № 155, том XXII, регистър 4355, дело 3953, 1940 г.

Фондът се намира под надзора на Министерството на народната просвета и има следните цели:

– Едногодишно специализиране по разни отдели на химията в чуждестранен университет на химици българи, завършили с много добър успех Софийския университет, които са членове на Съюза на българските химици;

– Подпомагане издаването на библиотека и трудове по химия на членове на Съюза на българските химици;

– Подпомагане списването на печатния орган на Съюза на българските химици сп. „Химия и индустрия“;

– Подпомагане на всякакви други начинания, които целят да обогатят с открития и трудове химичната наука.

В учредителния акт са записани следните постановления: „За учредяване на фондацията, Иван Томов Ангелов, чрез пълномощника си д-р Михаил Попов Геновски, подарява на фондацията следното имущество:

– Дворно място в София на ул. Янтра № 22 от 355 кв. метра, за което съгласно скица № 2387 от 14 септември 1938 г., извадена от столичната голяма община, е отреден

парцел от 517 кв. метра с неуредени регулационни сметки за 162 кв. метра, което се намира в третата извънградска част, до Военното училище.

– Авторското право за учебниците си по химия за трети, четвърти, пети, шести, седми и осми класове на гимназиите, с начало на ползване на приходите от тях от 1938/39 учебна година, което авторско право дарителят Иван Томов Ангелов оценява на 50000 лева“.

Съгласно точка 8 от учредителния нотариален акт, на учредителното събрание, състояло се на 4.11.1940 г., се конституира следният състав на Управителния съвет на фонда: председател – проф. З. Караогланов, секретар-касиер – Цонко Стефанов, членове – дарителят Иван Томов и Радослав Матеев – председател на Съюза на българските химици.

Фондът притежава всички нотариално заверени счетоводни книги, представил е отчета за разходите и равностметка за имуществото на фонда пред Софийския областен съд, съставил е бюджет, който е утвърден от Министерството на народната просвета.

Фондът притежава нотариален акт за подарения от Ив. Томов терен, уредени са и отношенията с книгоиздателството „Хр. Г. Данов“, откъдето са превърнати в ценни книжа и са депозирани в БНБ, а се обмисля и въпросът как да се направи доходен подареният от Ив. Томов парцел, но без да се продава.

Материалното състояние на фонда е изразено от следната равностметка, извлечена от адвоката М. Геновски и важаща до 1 юли 1942 г.:

№	наименование на сметката	обороти		остатъци	
		да дава	да взема	да дава	да взема
1	недвижими имоти	300000	–	300000	–
2	авторско право	50000	100000	–	50000
3	капитал	–	518635	–	518635
4	каса	7060	6503	557	–
5	ценни книжа на депо	263668	–	262668	–
6	обща разности	3428	–	3428	–
7	банкови сметки	117334	108262	9088	–
8	загуби и печалби	172063	172063	–	–
9	лихви и комисионни	738	8844	–	8106
	общо	914291	914291	576741	576741

Имущественото състояние на фонда към 1.07.1942 г. е следното: недвижим имот – 300000 лв., ценни книжа в БНБ – 263668 лв., в БНБ непревърнати в ценни книжа – 9088 лв., каса – наличност – 557 лв., авторско право – 50000 лв., всичко – 62 313 лв.

При това трябва да се отбележи следното:

1. Облигациите са от бежанския заем. Те са оценени не по номиналната им стойност, а по пазарната им цена и тяхната пазарна цена расте.

2. Недвижимият имот има една оценка, която е формална. Неговата фактическа стойност е по-висока и тя непрекъснато расте.

3. Капиталът на фондацията от учредяването ѝ досега е нараствал с 273313 лева, а само от 1 януари до 1 юли 1942 г. е нараснал със 104678 лева. Това нарастване идва главно от учебниците за 1941 г. Удържани са от книгоиздателството „Хр. Г. Данов“ и 82912 лева за отпечатване на някои от учебниците за 1942 г. така, че във фонда са постъпили 100000 лева.

(„Химия и индустрия“, год. XXI, кн. 10, м. юни 1943 г.)

МЕСЕЦ НА ХИМИЯТА

В сп. „Химия и индустрия“, год. XXI, кн. 7–8 от март-април 1943 г., се съобщава, че по почин на Съюза на българските химици месец май се определя за месец на химията и в следващия брой в уводната статия пише:

„Коронованото място, което заема химията в съвременния живот, не се дължи само на изключителното положение в настоящия момент. Химията има неоспорвано значение за мирновременните дни на човечеството. Тази война, която постави на химията за разработка и разрешение – страхотни по размери и огромни по значение – задачи, разкри неподозирани области за изследване. И когато спре страхотният тътнеж на войната и над успокоената земя настъпят дни за лично благоденствие и възход на народите, химията с още по-висок темп ще се развива. Постиженията от войната и големите градивни задачи на мирния живот ще оплодят химичната мисъл за нови гениални синтези.

Управителният съвет на Съюза на българските химици, като мери значението на химията днес и утре, определя месец май за месец на химията в България. Изборът на месец май не е може би случаен. Приказан по красота и богат по творчество, този месец е като че ли най-достойният символ на химията.

През месеца на химията се уреждат в цялата страна сказки, прожектират се филми с химично съдържание, изнасят се беседи между учащата се младеж с гражданството. Месецът на химията има не само пропагандното значение да обедини всички химици и инженер-химици в Съюза на българските химици. Той цели по-нататък да изтъкне пред нашето общество инженер-химика и химика за общия промишлен и културно-стопански живот на България.

Нека се надяваме, че началото, което Съюзът на българските химици слага с месеца на химията, ще стане културна традиция в живота на Съюза ни. С пожелание този месец на химията да се разраства и задълбочава все повече, редакционният комитет на „Химия и индустрия“ поздравява всички химични дружества и им желае бляскав актив в това направление.“

(„Химия и индустрия“, год. XXI, кн. 7–8, март-април 1943 г.)

ПЪРВИ (XIX) СВОБОДЕН ОФ КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 27 и 28 май 1945 г., София, Медицинската аудитория на университета

Конгресът е открит от най-стария член на Съюза Радослав Матев.

След това председателят на ОФ комитета в приветствената си реч отбелязва, че Съюзът на българските химици е създаден през 1924 г., „годината на тежката авторитарна реакция“, но въпреки това той е изграден като истинска демократична организация, създадена от отделни самостоятелни дружества със свой вътрешен живот, ръководени от свои устава, които не противоречат на общосъюзния устав. Конгресът като върховен ръководен орган се състои от делегати, изпращани от съюзните дружества, но в неговата работа могат да вземат участие и неделегати, но без право на глас. Той се свиква всяка година, за да преглежда и оценява дейността на управата на Съюза и да чертае неговата обща политика. Управителният съвет е изпълнителният орган на Съюза, който се избира всяка година. В заседанията му могат да участват всички химици, които пожелаят.

По-нататък отбелязва, че политическите условия в обществеността са дали отражение върху сдруженията и организациите. „По този начин в Съюза се очертаха ясно двете идеологии – демократичната, носители на която бяха всички прогресивни

елементи на химиците, и фашистско-авторитарна, носители на която бяха всички реакционни елементи. Между тези две крайни групи се намираще една неоформена маса от интелектуалци, която не притежаваше никаква идеологична подкладка, се люшкеше без компас и според вятъра на ляво и на дясно.“

Бомбардировките на София през 1943 и 1944 г. и разрушенията на града дезорганизируют целия обществен, стопански и културен живот, разстройват работата на Съюза, прекъсват връзките с провинциалните дружества и престава излизането на сп. „Химия и индустрия“. В заключение В. Огнянов казва: „Новото време налага всички обществени сили в страната да се ориентират и приобщят не само към стопанската, но и към политическата идеология на ОФ България.“

За председател на бюрото на конгреса е избран Д. Далев.

Конгресът е поздравен от представители на министерствата на търговията и промишлеността, народното здраве и просветата, от Управителния съвет на „Българска индустрия“, от Съюза на ветеринарните лекари в България, от името на българските инженер-химици и Областната стопанска камара.

Изпратени се телеграми до регентите, министър-председателя Г. Димитров, Общия работнически професионален съюз и близките на починалите професори Ас. Златаров, П. Н. Райков и З. Караогланов.

На конгреса са прочетени следните реферати: „Химическата индустрия на България и ролята на химика в нея“ от М. Колев, „Върху едни сериозни причини за дейното участие на химика в индустрията“ от Г. Пожарлиев, „Физическият труд от гледището на химията“ от М. Парушев, „Новият образователен идеал и насоките на образованието по химия“ от Д. Бакалов.

По-особено внимание заслужава отчетът на временния управителен съвет на Съюза на българските химици до XIX конгрес за 1943–1944 и 1944–1945 г. Отчита се дейността както на Съюза, така и на неговата управа за тежкия и ненормален период от юли 1943 г. до май 1945 г.

В отчета за първия период до 9.09.1944 г. се прави преглед на политическите събития в България след 1938 г.

Избраният през 1943 г. Управителен съвет е имал 6 заседания, на които са приети следните по-важни решения:

1. Да се състави списък на книгите в съюзната библиотека и да се открие читалня в съюзния дом;

2. Избрани са комисии, които да се явят при министрите на благоустройството във връзка с въпроса за техническото ръководство на химическите индустриални предприятия, просветата с искане да се назначи специален инспектор по химия, земеделието с изложение да се иска, щото при всички опитни земеделски станции да се открият химически лаборатории, в които да работят химици;

3. Да се почне съставянето на история на българската химия, като за тая цел се пишат писма до по-старите химици да дадат своите спомени и данни по тоя въпрос;

4. Да започне издаването на химико-техническа библиотека;

5. Да се посвети една книжка на паметта на покойния председател на съюза проф. З. Караогланов;

6. Да се проучи основно въпросът за създаването на институт за заклетни експерт-химици;

7. Да се увеличи тиражът на сп. „Химия и индустрия“, тъй като броят на абонатите е над 2000, а се отпечатва в 2500 екземпляра, и да се отпечата един азбучник на поместените в него материали по автори и по съдържание от началото на неговото излизане досега.

В отчета за втория етап се прави анализ за дейността непосредствено след 9 септември 1944 г.

След 9.09.1944 г. 15 души, членове на Софийското химическо дружество, се събират в съюзния дом за да обсъдят отношението на Съюза към новосъздаденото положение. Повод за това събиране е появилото се във вестниците съобщение, че при Съюза е образуван някакъв си ОФ комитет, който нарежда Управителният съвет да му предаде незабавно делата на Съюза. Понеже това събрание е свикано случайно, без предварително разгласяване между колегите и без уведомяване членовете на Управителния съвет, които се намират по това време в София, то се счита за неофициално, а само уведомително, без право да взема решения. Участниците в събранието считат, че колегите, които са образували ОФ комитет, са действали самозвано, без да са взели мнението на намиращите се в София членове на Съюза, че някои от обявените във вестниците членове на тоя комитет не са членове на съюза, а други от тях отдавна отсъстват от София. Взема се решение да се свика едно общо събрание на членовете на Съюза, които се намират в София, да се поканят и членовете на Управителния съвет на Съюза, за да се обсъди бъдещата дейност във връзка с положението, създадено в страната след 9.09.1944 г.

Това събрание се провежда на 22.09.1944 г. Присъстват повече от 30 души, от които членове на Управителния съвет Б. Дучевски, Б. Илиева, Й. Чолаков и Г. Караиванов. Участниците единодушно възприемат програмата на новата ОФ власт и апелират към всички химици в страната да приобщат към нея своите знания, способности и възможности за изграждането на мощна, демократична, стопански и културно издигната и независима България. Установява се, че съобщеният във вестниците ОФ комитет е на 2–3 души самозванци. Събранието осъжда и порицава постъпката на колегите, обявили се самозвано за ОФ комитет при Съюза, като разколническа в един момент, когато страната има нужда от обединяване и сплотяване на всички свои сили. Понеже Управителният съвет на съюза е избран от конгреса през 1943 г., събранието счита, че той не трябва да се разтури, а да се попълни с още няколко души и да продължи да води делата на Съюза до свикването на конгрес. За допълнителни членове са избрани Д. Далев, М. Стефанова, Ив. Митев, К. Анчев и В. Огнянов.

Приема се решение общи събрания да се провеждат редовно всеки вторник и петък в 16 часа и да се обсъждат всички въпроси във връзка с новото положение.

На следващото събрание участват представители на дружеството на инженер-химиците към БИАД, които предлагат да се образува един общ съюз на българските химици и инженер-химици. Решава се да се изпрати един позив до всички химици и инженер-химици и да се реорганизира Управителният съвет на Съюза, като се превърне в ОФ комитет, който да уреди всички подробности на обединението. Такъв комитет е избран на следващото заседание, на което се решава да се направят постъпки за прочистването на разните министерства и служби от всички фашистки елементи и за кандидатите за нови или свободни длъжности да се изискват препоръчителни писма от ОФ комитета при обединения съюз на българските химици и инженер-химици. За издаването на тия препоръчителни писма е избрана една 7-членна комисия в състав В. Огнянов, инж. Хр. Николов, Ив. Митев, Д. Далев, инж. В. Белков, Кр. Илиев и М. Стефанова.

На събранието на 15.10.1944 г. се установява, че така избраният ОФ комитет представлява една тежка машина, събира се трудно на заседания, бавно взема решения и то в едно време, когато се налага бърза и експедитивна работа. Провеждат се доста бурни разисквания. Изтъква се, че на някои от членовете на ОФ комитета не им е мястото в него поради съмнителна и дори профашистка дейност в миналото, което спъва работата на комитета. Решава се комитетът да се намали на 9 души, възлага му се

да ликвидира със стария Управителен съвет на Съюза на българските химици и да почне по-активна работа в духа на програмата на ОФ властта.

Избраният ОФ комитет на заседание на 18.10.1944 г. разтуря избрания през 1943 г. Управителен съвет на българските химици и избира вместо него Временен управителен съвет в състав: В. Огнянов – председател, Д. Бобошевски – секретар, и Ц. Стефанов – касиер, и го натоварва да води съюзните дела, да организира колкото е възможно по-скорошното свикване на конгрес, който да оформи обединението на химиците и инженер-химиците и избере редовни управителни тела на новия съюз. Временният управителен съвет е утвърден от националния ОФ комитет. Той развива своята дейност в следните основни направления:

1. На заседанията през м. октомври основен въпрос е обединението на Съюза на българските химици с Дружеството на инженер-химиците. В началото се възприема становището обединението да се извърши на базата всеки химик, независимо от учебното заведение, в което е получил образованието си, е еднакво годен за всякаква химическа дейност, след като мине съответен стаж и издържи специален държавен изпит. По-късно инженер-химиците изразяват известни резерви по така установената база за обединението и искат ръководството на химическите индустриални предприятия да се запази само за инженер-химиците. След това предлагат бъдещият общ съюз да се състои от две самостоятелни и независими секции – на университетски химици и инженер-химици. След това преговорите са прекъснати, а по-късно отново подновени. Въпросът е отнесен и до националния ОФ комитет, който е свикал конференция с представители и на двете категории химици, където им е било внушено, че обединението трябва да стане на всяка цена, понеже то са налага от интересите на страната.

2. Отчита се, че ОФ комитетът при съюза е представил на Министерството на народното здраве един проект за организирането на Дирекция за здравеопазна химия, с който се предвижда дирекцията да има два отдела: за изследване на хранителни и питейни продукти и общо употребявани предмети и за произвеждане на химикали, дезинфекционни и превързочни материали.

3. Съюзът на българските химици е обсъждал и въпросите, свързани с откриването на отдел по индустриална химия при Висшето техническо училище за подготовката на ръководен персонал за химическото производство. То е станало с решение на правителството със съдействието на националния ОФ комитет и на правителствените политически партии и прието със закона за бюджета за 1945 г. Това е в разрез със старото становище на Съюза, че университетът може да подготвя такива специалисти. Поради това ОФ комитетът е бил принуден да го подложи на грижливо обсъждане и намира, че откриването на отдела по индустриална химия е не само наложително, но и навременно. Обаче то налага образованието на химиците в университета да се реорганизира, така че да дава добре подготвени специалисти за други химически дейности като лабораторно-изследователска, учителска и научноизследователска. След редица заседания с вещи лица ОФ комитетът идва до заключението, че учебното време в химическия институт при университета да се увеличи на 10 семестъра, от които 6–7 да се използват за обща химическа подготовка и 3–4 за специализация в една от трите области, а от програмата да се изхвърлят всички дисциплини, свързани с производствената подготовка, което е задача на химически отдел при Висшето техническо училище.

4. По проверката на дейността в миналото на някои съюзни членове – като изхожда от положението, че за да може страната да се приобщи напълно към политиката на ОФ власт, всички лица, провинили се с противонародна дейност в миналото, трябва да получат своето възмездие. Съгласно решение на комитета Софийското химическо

дружество е заличило от своите списъци около 15 души и се препоръчва същото да се направи и в останалите съюзни дружества.

5. Намира се за необходимо съюзното списание „Химия и индустрия“ да продължи да излиза, за да могат да се създадат по-тесни връзки между управата на Съюза и химиците в страната. Въпреки липсата на средства, хартия и печатници се издава една обща книжка, бр. 5–10, с което приключва 22-ата година на списанието.

Конгресът приема отчетите на Управителния съвет и контролната комисия е ги освобождава от отговорност. Приема и промените в Устава, с което Съюзът приема наименованието Съюз на българските химици и инженер-химици.

Избрани са следните ръководни органи:

Управителен съвет: председател – В. Огнянов, подпредседатели – Д. Далев и Б. Дучевски, секретар – М. Колев, касиер – Д. Симов, редактор – М. Парушев и членове – Й. Чолаков, М. Стефанова и Б. Бончева и запасни – Д. Бакалов и А. Попов.

Контролна комисия: Т. Попов, Д. Трендафилов и К. Анчев и запасни – К. Каишев и Н. Бабачев;

Редакционен комитет: К. Илиев, Ив. Матев, Ив. Михайлов, П. Иванов и Мл. Генчев.

Конгресът приема резолюции по съюзното списание „Химия и индустрия“ и по доклада на М. Колев на тема „Българската химическа индустрия, задачите ѝ в обстановката на ОФ власт и ролята на химика“.

(„Химия и индустрия“, год. XXIII, кн. 1 и 2, 1945 г., стр. 21–48)

ДВАДЕСЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ И ИНЖЕНЕР-ХИМИЦИ

21, 22 и 23 юли 1946 г., София

Списание „Химия и индустрия“, год. XXIV, кн. 1 от септември 1946 г., съобщава, че ще отпечата материалите от XX редовен конгрес на Съюза на българските химици, а в год. XXIV, кн. 5 от 1947 г., съобщава, че отпечатването е отложено по технически причини, а след това Управителният съвет решава да не се отпечатват поради липса на хартия и достатъчно парични средства.

(„Химия и индустрия“, год. XXIV, кн. 1, септември 1946 г.)

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВИ РЕДОВЕН (ТРЕТИ СВОБОДЕН) КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ И ИНЖЕНЕР-ХИМИЦИ

20–23 септември 1947 г., София, аулата на Университета

Конгресът се открива с приветствена реч от председателя на Управителния съвет В. Огнянов. В нея той отбелязва, че от около 1200 химици и инженер-химици в България в Съюза членуват около 400 души и след като обединението на химиците и инженер-химиците е свършен факт, е време всички, които работят в областта на научната и приложната химия, без разлика на тяхното образование, да се съберат в една обща химическа професионална организация.

Конгресът приема почетен президиум в състав: временния председател на републиката В. Коларов, министър-председателя Г. Димитров, подпредседателя на министерския съвет Тр. Костов, председателя на Висшия стопански съвет Д. Терпешев, министъра на индустрията и занаятите Хр. Лилков, министъра на финансите Ив. Стефанов, министъра на благоустройството Г. Драгнев и председателя на БАН акад. Т. Павлов.

За председател на бюрото на конгреса е избрана Настя Исакова.

Приветствия да конгреса са поднесени от Д. Терпешев от името на ВСС и правителството, министъра на индустрията и занаятите Хр. Лилков, председателя на Българската академия на науките Т. Павлов, от представители на Академията на науките на СССР и Всесъюзното химическо дружество, Министерството на народното здраве, Министерството на търговията и продоволствието, Министерството на железниците, Държавната политехника, Общия съюз на индустрията и Клоновия съюз на каучуковата индустрия, от инженерите при БИА, Българския зъболекарски съюз, Инженерно-архитектурната камара, Въздържащия съюз, Министерството на просветата, Профсъюза на химическите работници, отдела за индустриална химия при Държавната политехника, Дружеството на работниците при опитните земеделски институти и младежката трудова бригада „Перник-Волуяк“.

Получени са поздравителни телеграми от временния председател на републиката, министър-председателя, Международния конгрес по химия в Лондон и Националната конференция на стъklarските работници.

Прочетени са реферати на тема: „Двугодишният народостопански план и химическата индустрия“ от инж. М. Герасимов, „Добиването на сол у нас“ от Л. Йоцов, „Преработването на изкуствения каучук“ от М. Парушев, „Задачите на химика и инженер-химика във връзка с двугодишния стопански план“ от А. Цветков, „Химия на ферментите“ от проф. Ал. Спасов, „Организиране на преработката на мляко у нас с оглед на цялостното му използване като храна и индустриален обект“ от д-р Н. Карапетков, „Възможностите за създаване на целулозна индустрия у нас“ от Й. Чолаков и „Сулфитирането на получения от СССР квебрахов екстракт“ от Г. Пожарлиев.

Делегатите на конгреса поднасят цветя на братската могила в Парка на свободата и гробовете на починалите съюзни деятели проф. Ас. Златаров, проф. З. Караогланов, проф. П. Н. Райков, Площакон и Д. Весов.

През отчетния период Управителният съвет е провел 31 заседания, на които са разглеждани въпроси свързани с изпълнение решенията на миналия конгрес, съюзното списание „Химия и индустрия“, техническото ръководство на предприятията, изграждането на единен Съюз на химиците и инженер-химиците, изготвяне на щатните таблици, връзките с Международния съюз по химия, обществени прояви и участие в инициативи от стопански, професионален и друг характер, създаване на картотека на химическите кадри у нас, създаване на Централен химико-технологичен институт.

Отчита се незадоволителната дейност на дружествата. Общо във всички дружества са проведени 55 общи събрания и са изнесени 24 доклади.

Дават се препоръки за бъдещата дейност в следните основни направления: изпълнение на двугодишния стопански план, общ план за дейността на Съюза и конкретен план за всяко дружество, редовно отчитане на резултатите за извършената работа и контрол за изпълнение на поставените задачи, изграждане на масова, единна, стегната и дейна организация на българските химици и инженер-химици, повишаване на квалификацията и изпращане в чужбина на специалисти във връзка с новото строителство на химическата индустрия, съдействие за създаване на висококвалифицирани и предани кадри, дейно участие в списването и разпространението на съюзното списание „Химия и индустрия“, изграждане на секции в дружествата, установяване на редовни връзки с химическите дружества в другите страни.

В доклада на Управителния съвет се отчита, че броят на дружествата и членовете в тях е, както следва:

№	дружество	1946 г.	1947 г.	отчетени
1	Бургас	19	17	17
2	Варна	23	24	24
3	Видин	6	6	6
4	Враца	7	9	5
5	Габрово	7	15	7
6	Казанлък	12	12	12
7	Перник	9	17	15
8	Плевен	22	20	20
9	Пловдив	18	35	35
10	Русе	31	25	22
11	София	131	282	240
12	Стара Загора	10	14	13
13	Търново	11	8	8
14	Шумен	7	8	8
15	Кърджали	–	5	1
16	Ямбол	–	7	7
	общо	313	504	438

Редакционният комитет на сп. „Химия и индустрия“ отчита, че списанието се отпечатва в 2500 екземпляра и има 2305 абонати. Дават се указания как да се осигури материално списанието и как да се наложи като любимо списание на химиците.

Участващите в конгреса 85 делегати с тайно гласуване избират следните ръководни органи:

Управителен съвет: председател – В. Огнянов (84), подпредседатели – М. Стефанова (81) и Й. Чолаков (85), секретар – А. Цветков (85), касиер – Каран Будевски (85), гл. редактор – М. Парушев (85) и членове – Б. Дучевски (84), Тодора Младенова (85) и В. Галев (85); запасни – Ил. Воденичаров (85) и Ив. Паунов (85).

Контролна комисия: председател – Кирил Анчев (85) и членове – Петър Билдирев (85) и Ана Матвеева (85); запасни – Богомил Гъбев (85) и Никола Спасов (84).

Редакционен комитет: Иван Попиванов (85), Теодора Райкова (85), Досю Бакалов (85) и Любомир Желязков (85).

Участниците в конгреса са направили посещение на химическите индустриални предприятия на гара Искър.

Конгресът е приел обща резолюция с два раздела: по общата дейност на Съюза, където са приети 25 препоръки, и по докладите за създаване на целулозна индустрия, обработката на изкуствен каучук, средствата за борба с растителните вредители, производството на лечебни средства, консервното производство и дейността на химика-учител.

(„Химия и индустрия“, год. XXV, кн. 1–2, октомври и ноември 1947 г., стр. 62–99)

ЗА СЛИВАНЕ НА СЪЮЗА НА ХИМИЦИТЕ И ИНЖЕНЕР-ХИМИЦИТЕ С ПРОФСЪЮЗА НА ХИМИЧЕСКИТЕ РАБОТНИЦИ

В сп. „Химия и индустрия“, год. XXVI, кн. 1–2 от септември-октомври 1948 г., е публикувано писмото на Управителния съвет до дружествата на Съюза на химиците и инженер-химиците в България. В него се съобщава, че Управителният съвет на заседанието си на 14 октомври 1948 г. е решил Съюзът да мине изцяло към Профсъюза

на химическите работници като научна секция. Позовава се на решенията на последния XXI конгрес на Съюза, проведен през септември 1947 г.

Отчита се, че в миналото Съюзът е имал своето значение като място, където прогресивните химици и инженер-химици са провеждали борба за професионалните права на химика, за прогресивна наука, за създаване на наша собствена химическа индустрия и стопанска самостоятелност.

„Тези борби не се увенчаха през фашизма с положителни резултати – химиците нямаха професионални права, науката се преподаваше от реакционери, никаква химическа индустрия не се създаде в страната. Но дейността на нашите другари в Съюза като дейност прогресивна, обединяваща недоволните в химическата професия от фашизма, не бива да се отказва и тя е един положителен факт.

Сега тази форма на сдружение на химиците и инженер-химиците не съдейства за прогреса на химическата наука и практика. Ние сме изолирани от онези места в държавата, които работят по създаването на химическата индустрия, по проблемите на производството, по научните химически въпроси, разработвани в институтите и лабораториите. При сегашното организационно състояние на Съюза никакви планове за работа не могат да изменят качествено обема и резултатите на дейността на Съюза и неговите дружества. Дори и да се употреби многократно повече енергия и време, ние няма да постигнем желаните резултати. А при това най-активната част на Съюза са колеги, заети на отговорни, ангажиращи времето им в държавно-административни, производствени, научни и други служби. Ще бъде основна грешка от тях да искаме да делеят времето и силите си в работа, която няма перспективи за благоприятни резултати.

Нашият Съюз няма повече професионални борби. Нашата народна власт реши всички болни въпроси на професията ни, тя осигурява развитието на прогресивната наука, създава тежка химическа индустрия. От нас се иска коректно участие в това строителство. Ние ще го дадем не чрез сегашния Съюз, а чрез новата организация при ОРПС.

В духа на горните решения на Управителния съвет на Съюза се смята за необходимо при същите условия да пристъпите по места към сливането на профдружествата на химическите работници съгласно приложените условия.

На едно от близките заседания УС ще се занимае с датата на конгреса, за което допълнително ще ви уведоим. Председател: В. Огнянов, Секретар: А. Цветков“.

УСЛОВИЯ ЗА СЛИВАНЕТО

Условията, при които ще се извърши сливането на Съюза на българските химици и инженер-химици с Профсъюза на химическите работници, са изработени от съвместна комисия на представители на двата съюза.

1. Съюзът на българските химици и инженер-химици изцяло преминава към Профсъюза на химическите работници като научна секция на българските химици и инженер-химици.

2. В научната секция членуват всички досегашни членове на Съюза, като членуващите към другите профсъюзи са спомагателни членове.

3. Научната секция се занимава предимно с научна, културно-просветна и друга дейност в кръга на своята специалност.

4. Секцията не е самостоятелна организация, а поделение на профсъюза. Като такава тя ще подпомага профсъюза при разрешаване на основните задачи, стоящи пред него: създаване на кадри, подобрене на качеството на производството, рационализиране на съществуващите производства, механизацията им, въвеждане нови производства, издаване популярна литература, издаване на списанието и др.

5. Дейността на научната секция се ръководи от 5–6 членен актив, избран от национална конференция, като най-малко един е член на централното ръководство.

6. Научната секция не може да развива дейност и да си поставя задачи вън от задачите на профсъюза.

7. Научната секция не може да свиква отделни конгреси, а със съгласието на ЦР на профсъюза свиква национални, областни и други конференции, съвещания и пр. на членовете си, където се разглеждат и вземат становища по всички проблеми, които интересуват нейните членове, или във връзка с тяхната работа и компетентност.

8. Към профдружествата на химическите работници се образуват също такива научни секции, които се ръководят от тричленен актив, избран от годишни конференции, един от които е член на настоятелството на профдружеството.

9. Научната секция при профсъюза ще продължи поддържането на връзките си с чужбина.

10. Имуществата, движими и недвижими, принадлежащи към Съюза минават като собственост на профсъюза. Съюзният дом ще се използва само за нуждите на научната секция.

11. Фондовете на Съюза също преминават към профсъюза, като запазват целите, за които са предназначени.

12. Финансирането на научната секция става по бюджета на профсъюза, където се създава специален параграф.

13. Списанието „Химия и индустрия“, издавано от Съюза, преминава като списание на Профсъюза на химическите работници и научната секция на българските химици и инженер-химици, като в него се отдели място за професионалната дейност. Ще се пишат популярни статии по отделните производства, достъпни за работниците.

14. Списанието ще се редактира от комитет с главен редактор, избран от националната конференция на научната секция.

15. В списанието ще има няколко отдела за различни производства, като всеки отдел ще има свой отговорник, излъчен от редакционния комитет и подчинен на същия.

16. До конгреса на българските химици и инженер-химици списанието ще излиза от името на Съюза, като профсъюзът още отсега ще оказва дейно помощ при финансирането и пласирането му.

17. Сливането да се извърши веднага след приемане на горните условия, а на конгрес да се оформи.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРИ КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ И ИНЖЕНЕР-ХИМИЦИ

19 и 20 февруари 1949 г., София, Синдикален дом

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет. Във встъпителното си слово той отбелязва, че Съюзът съществува в продължение на 25 години като една действително демократична организация. Спира се на принципите, върху които е разработен уставът и отбелязва, че през тези 25 години Съюзът е запазил своя демократичен облик и само през 1939 г. „благодарение на силния полицейски терор, който беше приложен в нашите дружества (особено в софийското като най-многобройно) и в конгреса реакционната група взе в ръцете си управата на Съюза. Но демократичната група се стресна, стегна редовете си и още на следния конгрес отново взе управата на Съюза в свои ръце и я държи до днес.“

При новите условия „немалка задача се поставя пред нашата химия, задача, която е в тясна връзка с повдигането количествено и качествено на нашето производство, за да се повиши благоденствието на целия български народ. За да изпълни тая своя задача,

нашата химия трябва да извърши бързи и системни проучвания на нашите производствени надземни и подземни суровини и да установи за какво производство те са годни, да проучи съществуващите у нас възможности за тяхното пълно използване и проучи възможностите за създаването на нови несъществуващи у нас производства – задача, колкото важна и наложителна, толкова и трудна за изпълнението, за което са необходими общите усилия на всички химици.“

Отбелязва, че XXI конгрес на Съюза в една от неговите резолюции е възложил на Управителния съвет да продължи усилията за изграждане на единна организация на българските химици и инженер химици и да подкрепи инициативата за създаване на един общ съюз на всички химически кадри. За да изпълни това решение, Управителният съвет е влязъл във връзка с Централния съвет на профсъюза на химическите работници и след съгласуване с Централния съвет на Общия работнически професионален съюз (ОРПС) са стигнали до споразумение Съюзът на българските химици и инженер-химици изцяло да премине към Профсъюза на химическите работници като научна секция.

Съобщава, че в първите месеци на 1948 г. между техническите кадри се повдига въпросът за образуване на Единна научна техническа организация (ЕНТО) на всички технически дейатели с висше и средно образование. В процеса на обсъждането се твърди, че в тази организация ще могат да членуват само тези техници, които са непосредствено заети в производството. Тъй като около 50% от членовете на Съюза на химиците и инженер-химиците са учители, химици от лабораториите, пенсионери и др. и не отговарят на тези условия и няма да могат да бъдат членове на тази организация, Управителният съвет е препоръчал на дружествата и на конгреса да се възприеме преминаването на Съюза към Профсъюза на химическите работници.

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. Д. Далев.

Изнесени са следните доклади:

– „Петгодишният народостроителски план 1949–1953 г.“ от Миладин Колев. В него той отбелязва, че през 1953 г. промишлеността ще увеличи своята продукция 2.2 пъти в сравнение с 1948 г. и 4 пъти в сравнение с 1939 г. Дава информация за развитието на отделните отрасли на промишлеността, транспорта и строителството. Ще влязат в действие азотноторов завод, содов завод, целулозен завод от дървесина, целулозен завод от слама, екстракционна фабрика за колофон и карбидна фабрика. За първи път в България към 1953–1954 г. ще се произвеждат азотни торове, минерални киселини, калцинирана сода, сода каустик, целулоза и някои неорганични химикали.

– „Бъдещата организационна форма на Съюза“ от Аврам Цветков. В него той оценява положително 25-годишната дейност на Съюза на българските химици и обосновава необходимостта от нова организационна форма за преминаване на Съюза на българските химици и инженер-химици като научна секция към Профсъюза на химическите работници.

В дискусиата участват голям брой делегати и представители на Централния съвет на ОРПС.

Членовете на дружествата се разпределят по мястото на работа, както следва: от производството 126, от химическите лаборатории 91, от просветата – учители, асистенти, професори 152, от административните служби 36, от търговията, пенсионери и др. 48, всичко 448.

През отчетния период Управителният съвет е имал 33 заседания и са разглеждани следните по-важни въпроси: оказване помощ при набиране кадри за новите химически заводи, съдействие на кооперациите за снабдяване на лабораториите с химикали и пособия, участие с представители във Висшия технически съвет за приравняване правата на химиците и инженер-химиците, съвместна дейност с дружеството на

инженер-химиците, предложения до Държавната планова комисия за спиране вноса на химикали, които могат да се произведат в България, предложение да Министерския съвет за създаване на център, който да ръководи дейността на всички институти и лаборатории във връзка със задачите на народностопанския план, участие в комисии по разработване на програмите за държавен изпит за придобиване право на техническа компетентност, участие с представители в акционния комитет за създаване на единна научно-техническа организация, контакти с Профсъюза на химическите работници при ОРПС за преминаване на Съюза като научна секция към профсъюзите, участие чрез профсъюза за разработване на правилник за категоризиране на служителите и работниците съгласно новия закон за пенсиите.

Отчита се, че Съюзът не е успял да участва в решаването на химическите проблеми в двугодишния и петгодишния народностопански планове и че е откъснат от практическия живот в страната. Като цяло не е съдействал при реорганизирането и уедряването на химичната индустрия след нейното национализиране и че е слаба връзката му с дружествата.

В отчета на Управителния съвет се посочва, че в Съюза членуват 15 дружества с 448 членове, както следва:

№	дружество	1948 г.	1949 г.	отчетени
1	Бургас	17	17	12
2	Варна	24	25	16
3	Видин	6	6	6
4	Враца	9	8	7
5	Габрово	15	11	11
6	Казанлък	12	12	12
7	Перник	17	–	–
8	Плевен	20	22	18
9	Пловдив	35	35	35
10	Русе	25	26	26
11	София	222	260	197
12	Стара Загора	14	12	12
13	Търново	8	8	8
14	Шумен	8	6	6
15	Ямбол	7	3	–
	общо	439	448	366

През 1947–1948 г. сп. „Химия и индустрия“ се отпечатва в 2000 екземпляра. Издадени са 10 книжки с общо 444 страници.

В резолюцията, приета от конгреса, се отбелязват постиженията и недостатъците през отчетния период.

Конгресът поставя главните задачи за осъществяване от научната секция и нейните подразделения: създаване на норми за качеството на продукцията, разхода на суровини, материали, горива и енергия, производителността на труда, снижение на себестойността и др., издигане на по-високо ниво науката в химичната практика за внедряване на нови технологии, рационализиране на производствените процеси и усвояване на нови производства, техникоикономически проучвания при изграждане на новите химически производства, издаване на научнопопулярна литература за разпространяване на най-добрия опит на нашите химически и сродни на тях предприятия и внедряване на най-добрата техника и най-съвършените технологии в

производството, идейно и културно издигане на членовете на секцията и възпитание в дух на социалистически патриотизъм, пролетарски интернационализъм, в духа на марксизма-ленинизма и нерушима дружба с нашия двоен освободител великия Съветски съюз, създаване на нови химически кадри, преквалифициране на съществуващите за повишаване на тяхното политическо и техническо ниво, задълбочаване връзките с народодемократичните страни и Съветския съюз и сродните демократични организации, обмяна на опит, литература и кадри с тях, мобилизиране всички сили за изпълнение решенията на V конгрес на БКП, организиране на лабораторни курсове във всички отрасли на химическото производство, правилно използване на съществуващите химически институти и лаборатории и да не се допуска откриването на нови, чиято дейност се дублира със съществуващите.

Конгресът решава да избере чрез явно гласуване Централно ръководство на секцията, без да посочва длъжностите, които ще бъдат разпределени между членовете му след избирането им.

Гласували са 74 делегати и са избрани: Алипи Найденов (67), проф. Димитър Далев (65), Иван Митков (67), инж. Кирил Димов (59), Мария Стефанова (66), Миладин Колев (67), инж. Пенчо Пенев (63) и запасни: Настя Исакова (70), Васил Галев (70) и Димитър Трендафилов.

Като представител на Съюза на химиците и инженер-химиците в инициативния комитет за създаването на единната научно-техническа организация (ЕНТО), се съобщава на конгреса, че на 27 и 28 март 1949 г. се свиква учредителен конгрес за създаването на тази организация. На конгреса могат да участват със свои делегати 7-те организации, които влизат в нейния състав. Те се избират пропорционално на броя на техните отчетени членове. Във връзка с това XXII-ия конгрес приема следното решение: „Членовете на досегашния Съюз на българските химици и инженер-химици, който съгласно взетото от сегашния конгрес решение престава да съществува, могат, ако отговарят на условията (работа в производството и пр.), да членуват индивидуално в тази организация.“

Избрани са 21 делегати за насрочения за 27 и 28.03.1949 г. конгрес на ЕНТО.

(„Химия и индустрия“, год. XXVI, кн. 5–6, януари-февруари 1949 г., стр. 220–253).